

Η διατάραξη ησυχίας και η πρόκληση θορύβων μουσικής ως αξιόποινη συμπεριφορά

Ηλίας Σπυρόπουλος

Δικηγόρος, Δ.Ν. Πανεπιστημίου Μονάχου

I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Οι επιδράσεις και τυχόν προσβολές που λαμβάνουν χώρα μέσω του ήχου αποτελούν μείζον ζήτημα τόσο για τον πληθυσμό όσο και για το περιβάλλον. Διεθνώς, μεγάλα τμήματα του πληθυσμού βιώνουν παρενόχληση μέσω του ήχου.¹ Οι επιστήμονες ομονοούν αναφορικά με τον εν δυνάμει παθογόνο χαρακτήρα των ερεθισμάτων υψηλής ηχοστάθμης. Υπ' αυτή την έννοια, ο θόρυβος αποτελεί παράγοντα κινδύνου τόσο για την ψυχική υγεία όσο και για τη φυσιολογία του ανθρώπου (καθώς και πολλών άλλων οργανισμών).² Μάλιστα, νεότερες έρευνες σχετικά με την ηχορύπανση επιβεβαιώνουν ότι οι επιδράσεις του ήχου αποτελούν παράγοντα κινδύνου για την υγεία.³

Οι επιδράσεις του ήχου στον ανθρώπινο οργανισμό διακρίνονται εν πολλοίς σε τρεις βασικές κατηγορίες:⁴

- α) Σε ό, τι αφορά ήχους μεταξύ 30-90 dB,⁵ δημιουργούνται ερεθίσματα για το αυτόνομο νευρικό σύστημα τα οποία οδηγούν σε βιοχημικές αντιδράσεις, καθώς και σε αντιδράσεις του κυκλοφορικού συστήματος.⁶

1. Πρβλ. επί παραδείγματι *Ortscheid/Wende, Lärm – Erfassung und Bewertung*, ZUR 2002, 185 κ. επ.

2. *Rogall, KK-Owig*, 2018, §117, σ. 1728.

3. Βλ. την 3^η έκθεση σχετικά με τις ρυπογόνες επιβαρύνσεις στην Αιτ'Εκθ. του γερμανικού νόμου (BT-Drucks 10- 1354, σ. 50).

4. *Steindorf*, LK, 11. Aufl., 325a StGB, πλαγ. 5b.

5. Το Decibel (dB) αποτελεί λογαριθμικό μέγεθος για τη μέτρηση της ηχοστάθμης. Βλ. αναλυτικά <https://www.animations.physics.unsw.edu.au/jw/dB.htm>.

6. Με βάση τη νομολογία των γερμανικών αστικών και διοικητικών δικαστηρίων, διαρκείς ήχοι μεταξύ 70-75 dB κατά τη διάρκεια της ημέρας και μεταξύ 60-65 dB κατά τη διάρκεια της νύχτας παράγουν κινδύνους για την υγεία. Βλ. αναλυτικά *Halama/Stüer NVwZ* 2003, 137.

- β) Οι διαρκείς ήχοι που παράγει η οδική κυκλοφορία δημιουργούν κίνδυνο υπέρτονιας σε συγκεκριμένα πρόσωπα.⁷ Ανάλογα με τις περιστάσεις και τον τρόπο αντίδρασης των συγκεκριμένων αυτών προσώπων, οι επιδράσεις στο αυτόνομο νευρικό σύστημα μεταφράζονται σε άγχος και στρες.
- γ) Στις περιπτώσεις που η ηχοστάθμη υπερβαίνει τα 90 dB, η παρατεταμένη έκθεση μπορεί να οδηγήσει σε βαρηκοΐα και κωφότητα. Στα 120 dB, υφίσταται και το αίσθημα του πόνου.

Η έννομη τάξη αντιμετώπιζε ανέκαθεν την πρόκληση θορύβου ως διατάραξη τόσο της δημόσιας ασφάλειας και τάξης όσο και των σχέσεων γειτονίας. Σημαντικό ρόλο σε επίπεδο προστασίας από την ηχορύπανση έχουν (ή σε κάθε περίπτωση θα έπρεπε να έχουν) διαδραματίσει οι σχετικές ποινικές και διοικητικές κυρώσεις. Η αντιμετώπισή της δεν λογίζεται κατά τη μοντέρνα αντίληψη ως ζήτημα αμιγώς κανονιστικό, αλλά περνά ταυτοχρόνως μέσα από το πρίσμα της οικολογίας. Ο θόρυβος αντιμετωπίζεται ολοένα περισσότερο ως κλασσικός περιβαλλοντικός κίνδυνος,⁸ και ως συνέπεια τούτου οι ποινικές υποστάσεις που αφορούν την ηχορύπανση ως εγκλήματα και κατά του περιβάλλοντος.⁹

II. Το έννομο αγαθό περιβάλλον

Το περιβάλλον «είναι ένα πολύπτυχο, ανθρωποκεντρικό, όπως όλα τα άλλα, αλλά ωστόσο, ιδιόρρυθμο έννομο αγαθό, στο μέτρο που αποτελεί όρο όχι μόνο θεμελιακών αγαθών, όπως η ζωή και η υγεία, αλλά και της ποιότητας της ζωής και της ανεμπόδιστης ανάπτυξης της προσωπικότητας του ατόμου (στην πτυχή του αυτή εντάσσονται μεταξύ άλλων: η ιστορική-πολιτιστική παράδοση και αισθητικές αξίες). Είναι επίσης, ιδιόρρυθμο, γιατί προσδιορίζεται και από τη μερίμνα για τη μοίρα των μελλοντικών ανθρώπινων γενεών (προστασία οικοσυστήματος, οικολογική ισορροπία, μη εξάντληση και ανανέωση-υποκατάσταση των υποκείμενων σε εξάντληση φυσικών πόρων). Με την έννοια αυτή το “περιβάλλον” είναι ένα αυτοτελές έννομο αγαθό, που έχει ως εκ τούτου ανάγκη για αυτοτελή προστασία».¹⁰

7. Rogall, ό. π.

8. Moench, Lärm als kriminelle Umweltgefährdung, 1980, σ. 15.

9. Σύγκρ. επί παραδείγματι Triffterer, ZStW 1979, 309 (311).

10. Πορίσματα του 5^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου της Ελληνικής Εταιρίας Ποινικού Δικαίου, εις: Ποινική Προστασία του Περιβάλλοντος, σ. 165. Αυτό προκύπτει ήδη από τον ορισμό του περιβάλλοντος στο άρθρο 2 Ν. 1650/1986, σύμφωνα με τον οποίο περιβάλλον είναι «το σύνολο των φυσικών και ανθρωπογενών παραγόντων και στοιχείων που βρίσκονται σε αλληλεπίδραση και επηρεάζουν την οικολογική ισορροπία, την ποιότητα ζωής, την υγεία των κατοίκων, την ιστορική και πολιτιστική παράδοση και τις αισθητικές αξίες».

Η άποψη αυτή απηχεί τη νεότερη και κρατούσα οικολογική αντίληψη, δυνάμει της οποίας το υπερατομικό έννομο αγαθό «περιβάλλον» προστατεύεται ως αυταξία, ενώ τα συμπροστατευόμενα ατομικά έννομα αγαθά είναι απόρροια αυτού.¹¹ Αυτό δεν σημαίνει, βέβαια, ότι θα πρέπει να υιοθετηθεί μια ακραία οικολογική αντίληψη κατά την οποία θα απαλειφθεί ως ερμηνευτική παράμετρος ο παράγων «άνθρωπος». Αντίθετα, θα πρέπει να εξευρεθεί μια ισορροπία ανάμεσα στην οικολογία και την οικονομία,¹² ήτοι να υιοθετηθεί μια μετριοπαθής οικολογική αντίληψη¹³ η οποία δεν θα αναιρεί μεν την αυτοτελή ποινική προστασία του περιβάλλοντος, ωστόσο δεν θα παραγνωρίζει ότι κατά το Σύνταγμα η υποχρέωση προστασίας του περιβάλλοντος (άρθρο 24) έπεται αυτής της υποχρέωσης προστασίας του ανθρώπου, η οποία περιγράφεται ως «πρωταρχική» (άρθρο 2).

Το περιβάλλον, ως αυτοτελές έννομο αγαθό, διαθέτει πλείονες πτυχές ή εκφάνσεις¹⁴ οι οποίες απηχούν στην πραγματικότητα τις βασικές ενότητες των συστατικών του στοιχείων, δηλαδή την ατμόσφαιρα, την υδρόσφαιρα, τη γη, τη χλωρίδα και την πανίδα.¹⁵ Επομένως, χάριν ορθότητας της ερμηνείας των ποινικών υποστάσεων για την προστασία του περιβάλλοντος, είναι κρίσιμη η διάκριση μεταξύ του εννόμου αγαθού «περιβάλλον» και της εκάστοτε έκφανσης του εννόμου αγαθού που προστατεύεται.¹⁶ Μάλιστα, ανάλογα με την έκφανση του εννόμου αγαθού που προστατεύεται, διαφοροποιείται και το υλικό αντικείμενο του εγκλήματος επί του οποίου επενεργεί ο εκάστοτε δράστης. Οι εκφάνσεις αυτές έχουν χαρακτηριστεί ως «προμετατοπισμένα ενδιάμεσα έννομα αγαθά»,¹⁷ διότι πίσω από αυτές υποκρύπτονται έτερες αξίες ως πραγματικώς προστατευόμενα έννομα αγαθά. Σε ό,τι αφορά το Ποινικό Δίκαιο του Περιβάλλοντος και τις ειδικές του ποινικές υποστάσεις, λοιπόν, στην πραγματικότητα συν-προστατεύονται όλα εκείνα που καθιστούν το Περιβάλλον ιδιόρρυθμο έννομο αγαθό, όπως αναλύθηκε ανωτέρω, και ταυτοχρόνως η ζωή και η υγεία του ανθρώπου.

11. Βλ. αναλυτικά *Μοροζίνη*, ΕιδΠοινΝομ., 2012, Περιβάλλον Ι, πλαγ. 5, με περαιτέρω παραπομπές. Εν αντιθέσει, κατά την παλαιότερη ανθρωποκεντρική αντίληψη, το λεγόμενο «Ποινικό Δίκαιο του Περιβάλλοντος» δεν προστάτευε το περιβάλλον, αλλά ατομικά έννομα αγαθά, όπως τη ζωή, την υγεία ή την ιδιοκτησία, ενώ το περιβάλλον αποτελούσε απλώς τη φυσική προϋπόθεση των εν λόγω εννόμων αγαθών, πίσω από τα οποία, ωστόσο, βρισκόταν ο άνθρωπος. Βλ. *Αλεξιάδη*, Η ποινική προστασία του περιβάλλοντος ως πρόβλημα αντεγκληματικής πολιτικής, σ. 49 επ.

12. *Μοροζίνη*, ό. π., σ. 7, *Γιαννόπουλου*, ΠοινΔικ 2000, 734.

13. Πρβλ. *Χαραλαμπίκη*, σε: Ποινική Προστασία του Περιβάλλοντος, σ. 45 επ.

14. *Παναγοπούλου-Μπέκα*, ΠοινΔικ 2000, 718.

15. Αντί πολλών, *Παναγοπούλου*, σε: Ποινική Προστασία του Περιβάλλοντος, σ. 20.

16. Έτσι ακριβώς ο *Μοροζίνης*, ό. π., σ. 11.

17. Βλ. και *Maurach/Schroeder/Maiwald*, Strafrecht, BT, Tb 2, πλαγ. 50/17.

Οι σκέψεις αυτές ισχύουν και ως προς τις ειδικές υποστάσεις που έχουν να κάνουν με την ηχορύπανση, δεδομένου ότι κι αυτές εντάσσονται στην έννοια γένους που ονομάζεται Ποινικό Δίκαιο του Περιβάλλοντος –δικαιολογώντας κατ' επέκταση την τυποποίηση συμπεριφορών που παράγουν απομακρυσμένους κινδύνους για την υγεία του ανθρώπου–, με την εξής ωστόσο διαφοροποίηση:

Στο πεδίο της ηχορύπανσης, δεν μπορεί να γίνει λόγος για προμετατοπισμένο ενδιάμεσο έννομο αγαθό, διότι δεν υφίσταται το έννομο αγαθό της «ησυχίας». ¹⁸ Ο προστατευτικός σκοπός των υποστάσεων περί ηχορύπανσης περιορίζεται κατά κανόνα στην προστασία των εννόμων αγαθών του ανθρώπου, εκτός αν ο νομοθέτης έχει προβλέψει ρητώς διαφορετικά. ¹⁹ Στη Γερμανία, για παράδειγμα, οι παραβάσεις σε σχέση με την ηχορύπανση τυποποιούνται τόσο ως ποινικό αδίκημα (325a StGB) όσο και ως παραβάσεις τάξεως (117 OWiG). Ως προς την ποινική διάταξη του άρθρου 325a του γερμ. ΠΚ (StGB), η βασική της μορφή της παρ. 1 αποσκοπεί στην αποτροπή αφηρημένων κινδύνων για την υγεία του ατόμου. ²⁰ Σε ό,τι αφορά τις παραβάσεις τάξεως, ο προστατευτικός σκοπός των εν λόγω κανόνων περιλαμβάνει αφενός το κοινωνικό σύνολο και τη γειτονία ενόψει προσβολών που προκαλούνται από τον ήχο, και αφετέρου την υγεία του ατόμου από βλάβες της υγείας οι οποίες επέρχονται μέσω του ήχου. Αμφότερα περιγράφονται στην ειδική υπόσταση του εν λόγω άρθρου. ²¹

Στην ημεδαπή, το προστατευόμενο έννομο αγαθό θα πρέπει να αναζητηθεί σε ένα πλέγμα διατάξεων που ρυθμίζουν τα περί ηχορύπανσης, ενέργημα ακανθώδες μεν, ωστόσο, όπως θα φανεί από τις αναπτύξεις που ακολουθούν, αναγκαίο και για τη διερεύνηση περαιτέρω πτυχών της εν λόγω προβληματικής.

18. Πρβλ. μεταξύ άλλων *Saliger*, Umweltstrafrecht, 2012, πλαγ. 423 κ. επ., ο ίδιος, SSW StGB, §325a, πλαγ. 1, *Rengier*;

19. Βλ. επίσης και *Kareklas*, Die Lehre vom Rechtsgut und das Umweltstrafrecht, 1990, σ. 130.

20. *Lackner/Kühl*, StGB, 29. Aufl., 2018, § 325a, πλαγ. 1 κ. επ. Επομένως, στην παρ. 1 τυποποιείται αδίκημα δυνητικής διακινδύνευσης, σε αντίθεση με την παρ. 2 του εν λόγω άρθρου, στη νομοτυπική μορφή της οποίας προβλέπεται η τιμώρηση για την επέλευση συγκεκριμένων κινδύνων που προκάλεσε ο δράστης στην υγεία όχι μόνο συγκεκριμένου ατόμου αλλά και σε ξένα ζώα και πράγματα ιδιαίτερης αξίας.

21. Βλ. *Rogall*, KK-OwiG, 2018, §117, σ. 1728, ο οποίος επισημαίνει ότι η προστασία του κοινωνικού συνόλου από προσβολές πρέπει να ιδωθεί στο φόντο της προστασίας της υγείας, η οποία ωστόσο είναι προμετατοπισμένη ως απλή προσβολή. Εν αντιθέσει, στην περίπτωση της προσβολής του ατόμου, απαιτείται πρόκληση θορύβου που να δημιουργεί σοβαρό κίνδυνο για την υγεία.

III. Το προστατευόμενο έννομο αγαθό, το είδος της διακινδύνευσης και οι επιμέρους νομοτυπικές μορφές των αδικημάτων στην ελληνική έννομη τάξη

III.1. Συνοπτική παρουσίαση του νομοθετικού πλαισίου

Στην ελληνική έννομη τάξη, οι παραβάσεις σε σχέση με την ηχορύπανση επί του παρόντος τυποποιούνται κατά κύριο λόγο στον Ν. 4637/2019, στο άρθρο 10 του οποίου ορίζονται τα εξής:

Όλες οι παραβάσεις των προεδρικών διαταγμάτων της παραγράφου 1 περίπτωση α' του άρθρου 12 του ν. 1481/1984 και των αστυνομικών διατάξεων της παραγράφου 3 εδάφιο β' του ίδιου άρθρου τιμωρούνται με φυλάκιση έως πέντε μηνών ή χρηματική ποινή έως εκατόν πενήντα ημερήσιες μονάδες.

Από το εν λόγω άρθρο, λοιπόν, που φέρει τον τίτλο “διατάραξη ησυχίας” και προβλέπει πλημμεληματικού χαρακτήρα ποινή, ελάχιστα μπορεί να διακρίνει κανείς αναφορικά με το προστατευόμενο έννομο αγαθό, αλλά και με το είδος των προσβολών που επιχειρεί να αποτρέψει ο νομοθέτης εν προκειμένω. Τούτο, διότι νομοτεχνικά το άρθρο 10 του Ν.4637/2019 αναθέτει –διά της δυναμικής παραπομπής– στις αστυνομικές διατάξεις, στις οποίες αναφέρεται η νομοθεσία του 1984, στην οποία επίσης γίνεται παραπομπή,²² το σύνολο της ρύθμισης όλων των ουσιωδών στοιχείων των επιμέρους τυποποιούμενων νομοτυπικών μορφών του εν λόγω αδικήματος.

Επομένως, για τον προσδιορισμό του εννόμου αγαθού, του είδους της προσβολής, αλλά και για την εγγύτερη εξέταση των στοιχείων της ειδικής υπόστασης του αδικήματος της διατάραξης της ησυχίας, κρίσιμο είναι να παρατεθούν προηγουμένως τόσο η αστυνομική διάταξη όσο και οι λοιπές επιμέρους διατάξεις που συνθέτουν το εν πολλοίς δαιδαλώδες νομοθετικό πλαίσιο του εν λόγω εγκλήματος.

22. Στο άρθρο 12 παρ. 3 στοιχ. β Ν. 1481/1984 ορίζεται: «Με αστυνομικές διατάξεις μπορεί να ρυθμίζονται τα ακόλουθα θέματα: Τήρηση της κοινής ησυχίας». Το άρθρο 10 του Ν.4637/2019 παραπέμπει επίσης στην περίπτωση α' της παραγράφου 1 του άρθρου 12 Ν. 1481/1984, όπου προβλέπεται η έκδοση προεδρικών διαταγμάτων για τον έλεγχο της λειτουργίας δημόσιων κέντρων, κέντρων παιγνίων, δημοσίων θεαμάτων και καταστημάτων των οποίων οι άδειες λειτουργίας εκδίδονται από τις αστυνομικές υπηρεσίες. Μολονότι η περίπτωση αυτή εντάσσεται νομοθετικά στο άρθρο 10 Ν. 4637/2019 με τίτλο «Διατάραξη Ησυχίας», τυχόν παραβάσεις των εν λόγω προεδρικών διαταγμάτων ουδεμία συνάφεια παρουσιάζουν με το ζήτημα της ηχορύπανσης και επομένως εκφεύγουν του περιεχομένου της παρούσας μελέτης.

Την μεγαλύτερη πρακτική εφαρμογή εμφανίζουν τα άρθρα 1-5 της αστυνομικής διάταξης 3/1996, στην οποία παραπέμπει το άρθρο 10 του Ν. 4637/2019. Το πρώτο άρθρο αναφέρεται αποκλειστικά στις απαγορεύσεις πρόκλησης θορύβου κατά τις ώρες της μεσημβρινής και νυχτερινής ησυχίας, το δεύτερο περιγράφει γενικές απαγορεύσεις και υποχρεώσεις αναφορικά με την πρόκληση θορύβου καθ' όλες τις ώρες του 24ώρου, το τρίτο τυποποιεί απαγορεύσεις σε σχέση μόνο με τα καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος, ήτοι καφενεία, ζαχαροπλαστεία, μπαρ, ταβέρνες κλπ., ενώ το τέταρτο ρυθμίζει το ωράριο λειτουργίας και τα της έντασης του ήχου σε κινηματογράφους και θέατρα.²³ Τέλος, στο άρθρο 5 με τίτλο «Κυρώσεις» ορίζεται: «Οι παραβάτες της παρούσας διώκονται και τιμωρούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 12 παρ. 6 του Ν. 1481/1984, εφ' όσον από άλλη διάταξη δεν τιμωρούνται βαρύτερα». Στο δε άρθρο 12 παρ. 6 του Ν. 1481/1984 ορίζεται ότι «οι παραβάτες των αστυνομικών διατάξεων τιμωρούνται με κράτηση ή πρόστιμο». Με άλλα λόγια, η απειλούμενη ποινή για τις εν λόγω παραβάσεις ήταν πταισματικού χαρακτήρα. Επομένως, οι παραβάσεις των διατάξεων περί κοινής ησυχίας αποποινικοποιήθηκαν με τη θέση σε ισχύ του νέου Ποινικού Κώδικα την 1^η Ιουλίου 2019, και επαναποινικοποιήθηκαν με το ά. 10 του ν. 4637/2019. Και, βέβαια, το σύντομο αυτό νομοθετικό κενό των ολίγων μηνών είχε ως συνέπεια την παύση της δίωξης για το σύνολο των εκκρεμών υποθέσεων.

Το νομοθετικό πλαίσιο των ποινικών κυρώσεων που αφορούν το πεδίο της ηχορύπανσης συμπληρώνεται με την υγειονομική διάταξη Α5/3010/1985, με τίτλο «Μέτρα προστασίας της Δημόσιας Υγείας από θορύβους μουσικής των Κέντρων διασκέδασης και λοιπών Καταστημάτων». Όπως αναφέρεται και στο άρθρο 1 της εν λόγω διάταξης, σκοπός της είναι ο υγειονομικός έλεγχος και η λήψη μέτρων για την προστασία της δημόσιας υγείας από θορύβους που δημιουργούνται στα κέντρα διασκέδασης και σε άλλα αντίστοιχα καταστήματα μόνο από τη μουσική. Η συγκεκριμένη διάταξη έχει ιδιαιτέρως τεχνικό χαρακτήρα και δεν γίνεται κατανοητή στον μη ειδικό, δεδομένου ότι βασικές έννοιες όπως «ηχοστάθμη» ή «σταθμισμένη στάθμη ηχητικής πίεσης», «χωρική μέση ηχοστάθμη» και «ηχοαπομόνωση» αποτυπώνονται με μαθηματικούς τύπους. Κατ' άρθρον 4, η επιτρεπόμενη μέγιστη ηχοστάθμη μέσα στα Κέντρα Διασκέδασης καθορίζεται σε 100 dB, ενώ για τα υπόλοιπα καταστήματα με μουσική τα οποία δεν θεωρούνται σύμφωνα με την ισχύουσα Υγειονομική Διάταξη Κέντρα Διασκέδασης η επιτρεπόμενη μέγιστη ηχοστάθμη μέσα σε αυτά καθορίζεται σε 80 dB.²⁴ Στο άρθρο 6 αποτυπώνονται αφενός οι περιορισμοί που αφορούν την ελάχιστη επιτρεπτή απόσταση των κέντρων διασκέδασης από την πλησιέστερη νόμιμη κατοικία (κύρια ή δευτερεύουσα) ξενοδοχείο, ναό, σχολείο,

23. Η παρουσίαση και ο σχολιασμός των άρθρων 1-4 της αστυνομικής διάταξης ακολουθεί παρακάτω, όπου αναπτύσσονται εν εκτάσει οι επιμέρους νομοτυπικές μορφές του αδικήματος της ηχορύπανσης.

24. Για τον εννοιολογικό προσδιορισμό των καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος, καθώς και τη διάκριση μεταξύ κέντρων διασκέδασης και υπόλοιπων καταστημάτων με μουσική, βλ. κατωτέρω, υπό III.5.γ.

νοσοκομείο, γηροκομείο, σανατόριο, και γενικά εγκατάσταση που απαιτεί ειδική προστασία, ήτοι απόσταση των 300 μέτρων σε ευθεία γραμμή, σε συνδυασμό με την ανώτερη επιτρεπόμενη τιμή της ηχοστάθμης, μετρούμενης έξω από την πλησιέστερη νόμιμη κατοικία.²⁵ Αφετέρου, οι περιορισμοί σε συνάφεια με τα υπόλοιπα υπαίθρια καταστήματα με μουσική, τα οποία δεν θεωρούνται, σύμφωνα με την Υγειονομική Διάταξη, Κέντρα Διασκέδασης, περιορίζονται μόνο στον ορισμό ανώτερης επιτρεπόμενης τιμής της ηχοστάθμης, μετρούμενης έξω από την πλησιέστερη νόμιμη κατοικία, όπως αντιστοίχως ισχύει για τα κέντρα διασκέδασης.

Στην συνέχεια ακολουθεί η αναλυτική περιγραφή του τρόπου μέτρησης της ηχοστάθμης, ενώ στο άρθρο 10 με τίτλο «Κυρώσεις», όπου έως το 2012 ορίζονταν τα ακόλουθα: *«Οι παραβάτες διώκονται και τιμωρούνται σύμφωνα με το άρθρ.3 του Α.Ν.2520/40, όπως έχει αντικατασταθεί με το άρθρο μόνο του Νομ.2 90/43, που κυρώθηκε με την 303/46 ΠΥΣ, αν από άλλες διατάξεις Νόμων ή δ/των δεν προβλέπεται βαρύτερη ποινή»*, ακολούθως, διά της παρ. 3 του άρθρου 37 Ν. 4055/2012, επήλθε η ακόλουθη νομοθετική μεταβολή: *«Το άρθρο 10 της υγειονομικής διάταξης Α5/3010/ 1985 (Β` 593/1985, διόρθωση σφαλμάτων: Β` 4/1986) αντικαθίσταται ως εξής: Οι παραβάτες της παρούσας Υγειονομικής διάταξης τιμωρούνται με φυλάκιση μέχρι ένα (1) έτος και χρηματική ποινή τουλάχιστον πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ. Αν ο δράστης έχει συλληφθεί επ` αυτοφώρω, ακολουθείται υποχρεωτικά η διαδικασία που αναφέρεται στα άρθρα 418 και επόμενα του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας»*.

Χαρακτηριστική είναι, άλλωστε, και η Αιτιολογική Έκθεση του Ν. 4055/2012,²⁶ δυνάμει της οποίας, επαναφέρεται ως πλημμέλημα η παράβαση της Υγειονομικής διάταξης Α5/3010/1985 για την ηχορύπανση από τα κέντρα διασκεδάσεως, επειδή κρίνεται ότι το φαινόμενο αυτό έχει λάβει πολύ οχληρές διαστάσεις τον τελευταίο καιρό και η εκτέλεση αυτής ανατίθεται στα αρμόδια υγειονομικά και αστυνομικά όργανα σε όλη την επικράτεια.²⁷

Στο σημείο αυτό, να προστεθεί ότι άνευ πρακτικής σημασίας καθίσταται η διάταξη της παρ. 4 του άρθρου 58 Ν. 4075/2012.²⁸ Η εν λόγω παράγραφος εισάγει γενικό απαγορευτικό και

25. Η τιμή αυτή προκύπτει ανάλογα με το είδος της περιοχής στην οποία βρίσκεται το κέντρο διασκέδασης, βάσει του Πίνακα Ι του άρθρου 3.

26. Βλ. ΑιτΕκθ. Ν. 4055/2012, σ. 14.

27. Πρβλ. και την Εγκύκλιο 6/2013 της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου προς τους Εισαγγελείς Εφετών της χώρας, στην οποία αναγιγνώσκει κανείς την εξής επισήμανση: *«η θέσπιση βαρύτερων ποινών με τον ν. 4055/2012 και η υποχρεωτική εφαρμογή της αυτόφωρης διαδικασίας σε βάρος όσων προκαλούν ηχορύπανση καταδεικνύει τη σθεναρή βούληση του νομοθέτη, το μεν να εξασφαλίσει στους κατοίκους υγιείς συνθήκες διαβίωσης στο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον, το δε να αποτρέψει, αλλά και να τιμωρήσει, όποιον αποτολμήσει να παραβεί τις οικείες διατάξεις»*.

28. Στην εν λόγω παράγραφο ορίζονται τα ακόλουθα:

«12. Οι παραβάσεις των διατάξεων του Υγειονομικού Κανονισμού (Β` 275) και όλες οι παραβάσεις των διατάξεων όλων των Υγειονομικών Διατάξεων, που εκδίδονται κατ' εφαρμογή του άρθρου 1 του α.ν. 2520/1940 (Α' 73) ή

κυρωτικό κανόνα για την περίπτωση τυχόν παράβασης οποιασδήποτε υγειονομικής διάταξης, ενώ φέρει ταυτοχρόνως και ρήτρα ρητής επικουρικότητας. Η έλλειψη πρακτικής σημασίας της εν λόγω διάταξης συνίσταται στο ότι προβλέπει ελαφρύτερη ποινή σε σχέση αυτήν της παρ. 4 του άρθρου 37 Ν. 4055/2012 για την παραβίαση της υγειονομικής διάταξης Α5/3010/1985, κι επομένως δεν τυγχάνει εφαρμογής.

Επομένως, αυτό που μπορεί να συγκρατήσει κανείς από το εν πολλοίς αποσπασματικό και χαοτικό νομοθετικό πλαίσιο που ρυθμίζει τα της ηχορύπανσης είναι ότι υπάρχουν δύο διατάξεις που συνθέτουν το εν θέματι ρυθμιστικό πεδίο, μία «γενική» και μία «ειδική». Η μεν γενική, ήτοι η ΑΔ 3/96, η οποία προκαλεί ερμηνευτικές δυσκολίες για τις οποίες γίνεται λόγος αναλυτικά κατωτέρω, θέτει γενικές επιταγές και απαγορεύσεις αναφορικά με την παραγωγή θορύβων σε συνάφεια με το σύνολο σχεδόν των εκφάνσεων της καθημερινής δραστηριότητας των πολιτών, ενώ ο ποινικός κυρωτικός της κανόνας ευρίσκεται στο άρθρο 10 Ν. 4637/2019. Η μεν ειδική, ήτοι η ΥΔ Α5/3010/1985, θέτει επιταγές και απαγορεύσεις αναφορικά με την παραγωγή θορύβων που προέρχονται από κέντρα διασκέδασης και λοιπά καταστήματα με μουσική, ενώ ο ποινικός κυρωτικός της κανόνας ευρίσκεται στην παρ. 3 του άρθρου 37 Ν. 4055/2012. Η τελευταία δεν δημιουργεί ιδιαίτερες ερμηνευτικές δυσχέρειες, και οι αναπτύξεις που ακολουθούν αφορούν εντοπισμένα σημεία της που χρήζουν διευκρινίσεων κυρίως λόγω της σχέσης αλληλοτομής της με την αστυνομική διάταξη.

Δεδομένου ότι οι ποινικές διατάξεις έχουν αποκλειστικά παραπεμπτικό «λευκό» χαρακτήρα, για την εξεύρεση του προστατευόμενου εννόμου αγαθού, τη διακρίβωση του είδους της διακινδύνευσης την οποία προσπαθεί να αποτρέψει ο νομοθέτης καθώς και την ανάλυση των στοιχείων της ειδικής υπόστασης των επιμέρους νομοτυπικών μορφών των εγκλημάτων της ηχορύπανσης, πρέπει να στραφεί κανείς στο περιεχόμενο της αστυνομικής και της υγειονομικής διάταξης, αντίστοιχα.

III.2. Το προστατευόμενο έννομο αγαθό

Σε ό,τι αφορά το προστατευόμενο έννομο αγαθό, η ελληνική έννομη τάξη ευθυγραμμίζεται πλήρως με αυτό που γίνεται διεθνώς δεκτό, υπό την έννοια ότι στο προστατευτικό πεδίο των ποινικών υποστάσεων για την αποτροπή της ηχορύπανσης βρίσκεται η υγεία του ανθρώπου. Τούτο ισχύει για αμφοότερες τις διατάξεις, ήτοι τόσο τη «γενική» όσο και την «ειδική».

κατ' εξουσιοδότηση άλλου νόμου, τιμωρούνται με φυλάκιση μέχρι ενός έτους ή χρηματική ποινή τουλάχιστον 2.000 ευρώ, εκτός αν από άλλες διατάξεις τιμωρούνται βαρύτερα. Από τη δημοσίευση του παρόντος καταργούνται οι διατάξεις του άρθρου 31 παρ. 3 του Ν. 3904/2010 (Α' 218)».

Πιο συγκεκριμένα, στην 5^η εισαγωγική σκέψη της αστυνομικής διάταξης 3/96 με τίτλο «Μέτρα για την τήρηση της κοινής ησυχίας», επισημαίνεται ότι όσα παρατίθενται στα επιμέρους άρθρα που ακολουθούν αποφασίζονται *«αποσκοπώντας στην προστασία της κοινής ησυχίας των πολιτών»*. Πιο ξεκάθαρη ακόμη είναι στοχοθεσία της υγειονομικής διάταξης Α5/3010/1985, στο άρθρο 2 της οποίας ορίζεται ότι: *«Σκοπός της παρούσας είναι ο υγειονομικός έλεγχος και η λήψη μέτρων για προστασία της Δημ. Υγείας από θορύβους που δημιουργούνται στα κέντρα διασκέδασης κ.λπ καταστήματα, μόνο από τη μουσική»*.

Επομένως, το προστατευτικό πεδίο των εν λόγω διατάξεων εξαντλείται στην αποτροπή κινδύνων σε συνάφεια με την υγεία των πολιτών ενόψει προσβολών που προκαλούνται από τον ήχο. Τούτο οδηγεί a fortiori στο συμπέρασμα ότι ταυτοχρόνως προστατεύεται και η υγεία συγκεκριμένου προσώπου από τυχόν βλάβες της υγείας οι οποίες επέρχονται μέσω του ήχου.

III.3. Το είδος της διακινδύνευσης που επιχειρούν να αποτρέψουν οι εν λόγω διατάξεις

Η παραγωγή ή μη αποτροπή συγκεκριμένου τύπου ήχων αντιμετωπίζεται από τις επίμαχες διατάξεις ως πηγή κινδύνου για την υγεία του ανθρώπου. Όπως επισημάνθηκε και ανωτέρω, ο κίνδυνος για βλάβη της υγείας από την παρατεταμένη έκθεση σε συγκεκριμένου τύπου ήχους δεν περιορίζεται μόνο στην ψυχική υγεία –κάτι που βεβαίως θα αποτελούσε τόσο αναγκαία όσο και επαρκή συνθήκη για την κατάφαση κινδύνου βλάβης της υγείας– αλλά αφορά και τη σωματική, δεδομένου ότι τα ερεθίσματα που δημιουργούνται για το αυτόνομο νευρικό σύστημα οδηγούν σε βιοχημικές αντιδράσεις του οργανισμού κι επομένως σε σωματικοποίηση, εν τέλει, της αντίδρασης στο ηχητικό ερέθισμα.

Αφ' ης στιγμής δεν γίνεται λόγος για βλάβη αλλά για διακινδύνευση της υγείας του ανθρώπου, χρήσιμος θα ήταν προηγουμένως ο εννοιολογικός προσδιορισμός της έννοιας του κινδύνου. Πρόκειται, λοιπόν, περί κρίσεως που βασίζεται σε ορισμένα αντικειμενικά διαπιστωμένα πραγματικά περιστατικά, αφενός, και ορισμένους γενικής ισχύος εμπειρικούς κανόνες, αφετέρου. Η κρίση αυτή συνίσταται στο ότι τα παρόντα πραγματικά περιστατικά αποτελούν αιτιακές συνθήκες ή όρους για την επέλευση μιας μελλοντικής βλάβης. Η βλάβη αυτή μπορεί να συνίσταται και στη συνέχιση ή την επαύξηση μιας βλάβης που έχει προκληθεί ήδη.²⁹

29. Σπινέλλη, ΣυστΕρΠΚ, 2005, άρθρο 25, πλαγ. 12, του ιδίου, ΠοινΧρ 1973, 167. Ο Ν. Ανδρουλάκης, ΠΔ, ΓενΜ Ι, 2006, σ. 172, ορίζει τον κίνδυνο ως μια ασυνήθιστη μη κανονική κατάσταση που δρομολογεί την επέλευση βλάβης ενός αγαθού, προκαλώντας έτσι ανασφάλεια και αβεβαιότητα. Η δρομολόγηση αυτή υφίσταται όταν, από το σύνολο των όρων που πρέπει να συντρέξουν για να επέλθει η βλάβη, έχουν ήδη πραγματοποιηθεί κάποιοι, κατά τρόπο ώστε να υπολείπεται μόνο κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων η πιθανή ή και βέβαιη επέλευση και των άλλων, προκειμένου να προκληθεί το αποτέλεσμα. Βλ. και Λίβο, Ο κίνδυνος ως πρόβλημα απόδειξης

Δεν μπορεί να παροραθεί εν προκειμένω το γεγονός ότι ο κίνδυνος που επιχειρούν να αποτρέψουν οι υπό σχολιασμό διατάξεις δεν είναι απτός και πραγματοποιήσιμος, αλλά γενικός και αφηρημένος. Στην πραγματικότητα, βρισκόμαστε ενώπιον του φαινομένου της μετάθεσης του ορίου ποινικής προστασίας προς τα εμπρός – μια όλο και πιο δημοφιλή τάση στο πλαίσιο της μοντέρνας και τεχνολογικά εξελιγμένης κοινωνίας, ή, άλλως, της κοινωνίας της διακινδύνευσης (*Risikogesellschaft* ή *risk society*),³⁰ στην οποία οι αυξημένες και διαφορετικές επιλογές που προσφέρονται συνεπάγονται και αυξημένους κινδύνους. Ο μοντέρνος τρόπος ζωής συνδέεται με νέες μορφές κινδυνώδους δράσης, οι οποίες οδηγούν το Ποινικό Δίκαιο ενώπιον νέων προκλήσεων, όπου πιθανόν να μην μπορεί να αντεπεξέλθει με τα παραδοσιακά δογματικά εργαλεία. Δεν αμφισβητείται επίσης ότι το δίκαιο εν γένει περιστρέφεται όλο και περισσότερο γύρω από την έννοια του κινδύνου. Με αυτά τα δεδομένα, λοιπόν, φαίνεται συνεπές στην έννοια του κινδύνου, όπως αυτή γίνεται αντιληπτή και στο Ποινικό Δίκαιο, να εμπεριέχονται –πέραν του παραδοσιακού ζεύγους των εννοιών της αιτίας και του αποτελέσματος, και του γνωστού στην ποινική θεωρία όρου της επιτρεπτής κινδυνώδους δράσης– και οι έννοιες της αβεβαιότητας και της τυχαιότητας.³¹

Μετά την ανωτέρω επισήμανση, η επιλογή του νομοθέτη να μεταθέσει την ποινική προστασία προς τα εμπρός, σε ό, τι αφορά τις υπό σχολιασμό διατάξεις, μοιάζει να μπορεί να αιτιολογηθεί.

στην ποινική δίκη, σε: Τιμ. Τόμ. για τον Νικόλαο Ανδρουλάκη, 2003, σ. 1013 (1025 επ.), ο οποίος παρατηρεί ότι η έννοια του κινδύνου ενέχει πάντοτε μια αρνητική αξιολόγηση, την οποία συνθέτουν αφενός, στατικά, μια ενεστώσα κατάσταση πραγμάτων, αφετέρου δε, δυναμικά, η αναμενόμενη εξέλιξη της κατάστασης αυτής των πραγμάτων προς ένα αξιολογικά ανεπιθύμητο αποτέλεσμα. Με τα δεδομένα αυτά, καταλήγει στο ότι «ο κίνδυνος μπορεί ήδη *de lege lata* να ορισθεί ως η επί συνδρομής ορισμένων πραγματικών περιστατικών διάγνωση ως επικείμενης μια δυσμενούς εξέλιξης των πραγμάτων». Κατά τούτο, η έννοια του κινδύνου δεν είναι μόνο περιγραφική, αλλά προσλαμβάνει μετανομικό χαρακτήρα, καθώς για τη διαπίστωσή της απαιτείται η γνώση των εμπειρικών κανόνων αιτιότητας *in concreto* και το περιεχόμενο της απαξιολογούμενης δυσμενούς συνέπειας «από το οποίο ήρτηται ουσιαστικά και η απαξιολόγηση (και συνεπώς το ποινικό ενδιαφέρον) του κινδύνου». Την διαπίστωση του κινδύνου σε μετα-επίπεδο τονίζει και ο *Greco*, *ZStW* 2005, 519 επ. Για τον κίνδυνο ως έννοια διαθετική, ήτοι ως έννοια που καταλογίζεται σε μια εμπειρικά διαπιστώσιμη κατάσταση πραγμάτων, και όχι ως έννοια διαπιστώσιμη αυτή καθαυτή, καθώς και για τον κίνδυνο ως έννοια διαβαθμίσιμη υπό το πρίσμα ότι όσο αυξάνει η πιθανότητα της βλάβης τόσο μεγαλώνει ο κίνδυνος, βλ. αντί πολλών *Μοροζίνη*, *ΠοινΧρ* 2015, 486 επ., με πολλές περαιτέρω παραπομπές.

30. Για την έννοια και την προβληματική της κοινωνίας της διακινδύνευσης βλ. μόνο *Beck*, *Risikogesellschaft. Auf dem Weg in eine andere Moderne*, 1986, ο οποίος εύστοχα παρατηρεί (σ. 25 επ.) ότι, κατά τη μετάβαση από τη μοντέρνα βιομηχανική κοινωνία στη μεταμοντέρνα κοινωνία της διακινδύνευσης που βιώνουμε, δεν βρίσκεται πλέον στο επίκεντρο της προσοχής το ζήτημα της διανομής του πλούτου, αλλά το πρόβλημα της κατανομής του κινδύνου.

31. Σύγκρ. και *Scherzberg*, *VerwArch* 1993, 484 (500). Για την αντιπαραβολή του κινδύνου που εξελίσσεται αυστηρώς αιτιοκρατικά σε σχέση με τον κίνδυνο που βασίζεται σε στατιστικά δεδομένα, εκείνον που υπάρχει σε εξαιρετικές και μη επαναλαμβανόμενες συνθήκες (τον λεγόμενο *one-off risk*) και τον κίνδυνο που περιέχει πιθανολόγηση αναγόμενη σε επιστημονικές μετρήσεις, βλ. αναλυτικά *Λίβο*, Ο κίνδυνος ως πρόβλημα απόδειξης στην ποινική δίκη, σε: Τιμ. Τόμ. για τον Νικόλαο Ανδρουλάκη, 2003, σ. 1013 (1038 επ.).

Το ερώτημα που εγείρει μια τέτοιου είδους νομοθετική πρακτική εντοπίζεται βέβαια στο πού τίθεται εν τέλει το όριο στην ποινικοποίηση των κινδυνωδών δράσεων, δεδομένου ότι δεν πρέπει να φτάσει κανείς στο άλλο άκρο και να αλλοιώσει τον αποσπασματικό και επικουρικό χαρακτήρα του Ποινικού Δικαίου και να παραβιάσει την αρχή *ultima ratio*, δημιουργώντας μια υπερτροφία του ποινικού φαινομένου.³²

Οι νομοτυπικές μορφές που περιγράφονται τόσο στην αστυνομική όσο και στην υγειονομική διάταξη αποτελούν εγκλήματα αφηρημένης διακινδύνευσης. Τούτο, διότι ο κίνδυνος βλάβης της υγείας δεν περιγράφεται στο κείμενο των διατάξεων. Ο νομοθετικός λόγος της τυποποίησης του εγκλήματος στην οικεία διάταξη συνίσταται στην τυπική επικινδυνότητα της εν λόγω συμπεριφοράς.³³ Η τελευταία είναι και ο λόγος για τον οποίο καθίσταται αναγκαία η μετάθεση της ποινικής προστασίας προς τα εμπρός, ανεξαρτήτως της διαπίστωσης του κινδύνου.³⁴

III.4. Θεμελιώδεις έννοιες γύρω από τις οποίες δομούνται οι νομοτυπικές μορφές του αδικήματος της διατάραξης της ησυχίας και της πρόκλησης θορύβων μουσικής

III.4.a. Η έννοια του θορύβου

Η κεντρική έννοια για την αποκωδικοποίηση τόσο της αστυνομικής διάταξης 3/96 όσο και της υγειονομικής διάταξης Α5/3010/1985 είναι η έννοια του θορύβου. Εντούτοις, διαπιστώνει κανείς ότι σε αμφότερες τις διατάξεις ο θόρυβος δεν προσδιορίζεται εννοιολογικά.

Ορθότερο είναι να γίνει δεκτό ότι το ελάχιστο για τον εννοιολογικό προσδιορισμό της έννοιας του θορύβου αποτελεί η κοινή πεποίθηση ότι ο θόρυβος είναι μια εντύπωση η οποία μεταφέρεται μέσω της ακοής.³⁵ Υπό την έννοια αυτήν, ως θόρυβος ορίζεται σε ένα πρώτο επίπεδο ο ήχος που επιδρά στην αίσθηση της ακοής. Σε ένα δεύτερο επίπεδο, απαιτείται επιπλέον ο ήχος

32. Για τον αποσπασματικό και επικουρικό χαρακτήρα του Ποινικού Δικαίου, καθώς και την αρχή *ultima ratio*, βλ. αναλυτικά *Prittwitz*, StV 1991, 435 (437), και ο *ίδιος*, σε: Kempf/Lüderssen/Volk (Hrsg.), *Die Handlungsfreiheit des Unternehmers – wirtschaftliche Perspektiven, strafrechtliche und ethische Schranken*, 2009, σ. 53 κ. επ. Για τον αποσπασματικό χαρακτήρα του Ποινικού Δικαίου, πρβλ. και *Hefendehl*, JA 2011, 401 (403 κ. επ.), ο οποίος από τη σύνθεση της αρχής της νομιμότητας (και συγκεκριμένα της έκφανσης *sine lege stricta*), της θεωρίας περί εννόμου αγαθού και της αρχής της αναλογικότητας, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το Ποινικό Δίκαιο πρέπει να χρησιμοποιείται πολύ επιλεκτικά ως μέσο αντίδρασης.

33. Πρβλ. *Γιαννίδη*, ΣυστΕρΠΚ, 2005, άρθρο 14, αριθμ.. 39.

34. *Μυλωνόπουλου*, ΠοινΔ, ΓενΜ, 22020, σ. 182.

35. Έτσι το *Reichsgericht*, RGSt 19, 294 (296).

να είναι ισχυρός ή πολύ δυνατός, ώστε να μπορεί να υπαχθεί στην έννοια του θορύβου.³⁶ Δεν απαιτείται, ωστόσο, ποιοτική αξιολόγηση του ήχου, κι επομένως στην έννοια του θορύβου μπορούν να υπάγονται ακόμη και μελωδίες.³⁷

Οι απόψεις που ταυτίζουν τον ήχο με τον θόρυβο δεν είναι πειστικές, διότι διαψεύδονται ήδη από το γλωσσικό νόημα των υπό διερεύνηση όρων.³⁸ Ο ήχος αποτελεί έννοια γένους σε σχέση με τον θόρυβο. Οι ήχοι είναι επιδράσεις που μεταφέρονται με ηχητικά κύματα και δύνανται να γίνουν αντιληπτές με την ακοή. Σε αυτούς συμπεριλαμβάνονται και οι αρμονικοί ήχοι.³⁹ Επειδή ο θόρυβος αποτελείται μεν πάντοτε από ήχους, αλλά δεν αποτελούν όλοι οι ήχοι θόρυβο, πρέπει να ανευρεθεί το κριτήριο με βάση το οποίο χαράσσεται η μεταξύ τους διαχωριστική γραμμή.

Κατ' αρχάς, ο θόρυβος γίνεται αντιληπτός στις αισθήσεις του αποδέκτη του ως κάτι δυσάρεστο, δημιουργεί δυσανεξία, ενοχλεί, κι έτσι εκφεύγει της έννοιας του αντικειμενικά αντιληπτού ερεθίσματος και αφορά πια τον ψυχικό κόσμο του αποδέκτη του.⁴⁰ Ο βαθμός της παρενόχλησης εξαρτάται τόσο από το είδος του ήχου όσο και από τον ίδιο τον αποδέκτη,⁴¹ κι εξ αυτού του λόγου ο ορισμός της έννοιας του θορύβου δεν μπορεί να απόσχει από το στοιχείο της παρενόχλησης.⁴² Υπ' αυτήν την έννοια, ως θόρυβος θα μπορούσε εν συντομία να οριστεί η εκπομπή ήχου με μια κατ' ελάχιστον παρενοχλητική λειτουργία.⁴³ Το παρενοχλητικό ή μη της λειτουργίας του ήχου ορθότερο είναι να αξιολογείται με αντικειμενικό μέτρο, ήτοι με βάση τον φυσιολογικά ηχοευαίσθητο άνθρωπο.⁴⁴ Θόρυβος επομένως είναι κάθε εκπομπή ήχου με μια κατ' ελάχιστον παρενοχλητική λειτουργία για τον φυσιολογικά ηχοευαίσθητο άνθρωπο.⁴⁵

36. Παλαιόθεν η νομολογία των γερμανικών δικαστηρίων, βλ. ενδεικτικά OLG Hamm, JMBINW, 1952, 242 (243).

37. OLG Hamm, JMBINW, ό. π.

38. Rogall, KK-Owig, 2018, §117, σ. 1731.

39. Moench, Lärm als kriminelle Umweltgefährdung, 1980, σ. 146 επ. Αντιληπτά στο ανθρώπινο αυτί γίνονται τα ηχητικά κύματα μεταξύ 16 και 20.000 Hz.

40. Rogall, KK-Owig, 2018, §117, σ. 1731.

41. Βλ. αναλυτικά Krane, Lärmbekämpfung, in: Handwörterbuch des Umweltsrechts, Bd. I, 1996, Sp. 1302.

42. Πρβλ. και RGSt. 19, 296.

43. SK StGB-Schall, § 325a, πλαγ. 7, StGB Fischer, § 325a, πλαγ. 5.

44. SK StGB-Schall, ό. π. Βλέπε όμως και LK StGB-Steindorf, § 325a, πλαγ. 6.

45. Σε έτερες έννομες τάξεις όπου το εν λόγω αδίκημα δεν είναι αφηρημένης διακινδύνευσης αλλά δυνητικής ή και συγκεκριμένης, όπως για παράδειγμα στη Γερμανία, υπάρχουν φωνές στην επιστήμη, βλ. επί παραδείγματι StGB- Lackner/Kühl/Heger, § 325a, πλαγ. 5, LK StGB-Steindorf, § 325a, πλαγ. 5, οι οποίες υποστηρίζουν ότι στον ορισμό της έννοιας του θορύβου πρέπει να περιλαμβάνεται και η ρήτρα καταλληλότητας προς παρενόχληση ή βλάβη της υγείας, δεδομένου ότι η παρενόχληση ή η βλάβη της υγείας περιγράφονται στην ειδική υπόσταση του εγκλήματος. Ανεξάρτητα από το γεγονός ότι η ένταξη των εν λόγω στοιχείων στον ορισμό του θορύβου θα ήταν αλυσιτελής, δεδομένης της διατύπωσης που επέλεξε ο Έλληνας νομοθέτης, οι ανωτέρω ρήτρες εκφεύγουν κατ' ορθότερη άποψη του εννοιολογικού περιεχομένου του θορύβου (Rogall, KK-Owig, 2018, §117, σ. 1732), διότι αποτελούν περαιτέρω προϋποθέσεις για την κατάφαση της αντικειμενικής υπόστασης.

Για την κατάφαση της ειδικής υπόστασης είναι παντελώς αδιάφορη η ποιότητα, η σύνθεση ή η φύση του θορύβου. Στον ορισμό εντάσσονται θόρυβοι κάθε είδους, ανεξάρτητα αν προέρχονται από την οδική κυκλοφορία, από νοικοκυριό, από παιχνίδι, από αντικοινωνική συμπεριφορά, από επαγγελματική δραστηριότητα, ή αν πρόκειται για φωνασκίες μιας τυχαίας μάζωξης σε υπαίθριο χώρο.⁴⁶

III.4.β. Η έννοια της πρόκλησης του θορύβου

Ως πρόκληση του θορύβου ορίζεται κατά βάση κάθε άμεση ή έμμεση προξένηση θορύβου.⁴⁷ Επομένως, οι έννοιες της πρόκλησης και της προξένησης του θορύβου είναι εν πολλοίς ταυτόσημες, κάτι που επιρρωνύεται άλλωστε και από τη γενική γλωσσική χρήση των εν λόγω όρων. Για την κατάφαση της πρόκλησης θορύβου ως στοιχείου της ειδικής υπόστασης του αδικήματος, θα πρέπει ο δράστης να έχει θέσει άμεσα σε κίνηση την αιτιώδη διαδρομή της οποίας η εξέλιξη οδηγεί στην παραγωγή του θορύβου, ακόμη κι αν ο δράστης δεν αποτελεί εν τέλει το πρόσωπο που παράγει τον θόρυβο.⁴⁸ Άμεσα προκαλεί θόρυβο εκείνος που θορυβεί ο ίδιος, καθώς κι εκείνος που ενεργοποιεί μια πηγή θορύβου. Εν αντιθέσει, εμμέσως προκαλεί θόρυβο εκείνος που οδηγεί κάποιον άλλο να προκαλέσει θόρυβο.

Ο θόρυβος μπορεί να προκαλείται και διά παραλείψεως, και μάλιστα με δύο τρόπους. Είτε με τη μορφή της γνήσιας παράλειψης, υπό την έννοια ότι ο δράστης παραβιάζει επί παραδείγματι έναν επιτακτικό κανόνα που τυποποιείται στην αστυνομική διάταξη (π.χ. άρθρο 2, παρ. 1 στοιχ. γ), είτε με τη μορφή της «μη γνήσιας παράλειψης», στις περιπτώσεις εκείνες στις οποίες ο θόρυβος περιγράφεται απλώς ως ένα αποτέλεσμα για την αποτροπή του οποίου ο δράστης έχει υποχρέωση⁴⁹ που θεμελιώνεται κατά κύριο λόγο στην ίδια την αστυνομική διάταξη 3/96,

46. *Moench*, Lärm als kriminelle Umweltgefährdung, 1980, σ. 147.

47. Βλ. αντί πολλών στη θεωρία *Rogall*, ό. π., και στη νομολογία ενδεικτικά BayobLGSt 1907, 297 (298).

48. *Rogall*, KK-Owig, 2018, §117, σ. 1732. Μπορεί το αδίκημα της διατάραξης της ησυχίας να είναι αφηρημένη διακινδύνευση και να μην τίθεται ζήτημα αιτιώδους διαδρομής η οποία οδηγεί σε βλάβη ή συγκεκριμένη διακινδύνευση, ωστόσο τούτη η διαπίστωση ουδόλως μεταβάλλει το γεγονός ότι η παραγωγή του θορύβου αποτελεί εν προκειμένω αποτέλεσμα που διαθέτει αυτοτέλεια, κι επομένως για τη διαπίστωση της πρόκλησης αυτού ευρίσκουν εφαρμογή οι επιμέρους εκφάνσεις της θεωρίας της αιτιότητας. Επομένως, θόρυβο προκαλούν για παράδειγμα όλοι οι δράστες των οποίων η συμβολή απαιτείται σωρευτικά για την πρόκληση του θορύβου. Για την αντίστοιχη προβληματική στη γερμανική ποινική διάταξη (325a StGB), πρβλ. BeckOK StGB/*Witteck*, § 325a, πλαγ. 19.

49. Η φράση τίθεται εντός εισαγωγικών, διότι δεν έχουμε να κάνουμε εν προκειμένω με μια κλασική περίπτωση εγκλήματος μη γνήσιας παράλειψης του άρθρου 15 ΠΚ. Τούτο, διότι, όπως αναλύθηκε ανωτέρω, το άρθρο 10 Ν. 4637/2019 τυποποιεί έγκλημα αφηρημένης διακινδύνευσης, ήτοι έγκλημα συμπεριφοράς κι όχι έγκλημα αποτελέσματος (βλ. αναλυτικά *Μοροζίνη*, ΠοινΧρ 2015, 486 επ.). Με άλλα λόγια, η πρόκληση του θορύβου

στις περιπτώσεις κατά τις οποίες τούτο συνάγεται ερμηνευτικά. Επομένως, σε περίπτωση συγκέντρωσης σε ιδιωτικό διαμέρισμα κατά τη διάρκεια της οποίας οι καλεσμένοι κάνουν χρήση του πιάνου σε ώρα νυχτερινής ησυχίας, αυτουργός του εγκλήματος θα πρέπει να θεωρηθεί και ο ιδιοκτήτης του διαμερίσματος, ο οποίος, κατά παράβαση του άρθρου 1στοιχ. 3β της αστυνομικής διάταξης 3/96, ουδέν έπραξε για την αποτροπή της πρόκλησης θορύβου.⁵⁰ Το ίδιο συμβαίνει και με τον ιδιοκτήτη εστιατορίου ο οποίος, κατά παράβαση του άρθρου 1στοιχ. 3β της αστυνομικής διάταξης 3/96, δεν προβαίνει στις απαραίτητες ενέργειες για την αποτροπή του θορύβου που προκαλούν οι θαμώνες της επιχείρησής του.⁵¹

III.5. Οι νομοτυπικές μορφές της αστυνομικής διάταξης 3/96

Όπως παρατέθηκε ήδη ανωτέρω, η αστυνομική διάταξη 3/96 αποτελεί τη γενικότερη διάταξη στο ρυθμιστικό πλαίσιο περί ηχορύπανσης, ενώ οι επιταγές και οι απαγορεύσεις που τυποποιούνται σε αυτήν αποτελούν ταυτοχρόνως τις νομοτυπικές μορφές του υπό σχολιασμό πλημμελήματος. Εντοπίζονται στα τέσσερα πρώτα άρθρα της αστυνομικής διάταξης, εκ των οποίων το πρώτο αναφέρεται αποκλειστικά στις απαγορεύσεις πρόκλησης θορύβου κατά τις ώρες της μεσημβρινής και νυχτερινής ησυχίας, το δεύτερο περιγράφει γενικές απαγορεύσεις και υποχρεώσεις αναφορικά με την πρόκληση θορύβου καθ' όλες τις ώρες του 24ώρου, το τρίτο τυποποιεί απαγορεύσεις σε σχέση μόνο με τα καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος, ήτοι καφενεία, ζαχαροπλαστεία, μπαρ, ταβέρνες, ενώ το τέταρτο ρυθμίζει το ωράριο λειτουργίας και τα της έντασης του ήχου σε κινηματογράφους και θέατρα.

δεν αποτελεί ταυτοχρόνως αποτέλεσμα υπό «τεχνική έννοια», ήτοι βλάβη ή διακινδύνευση ενός αντικειμένου εγκληματικής πράξης (Handlungsobjekt), το οποίο αποτελεί ταυτοχρόνως συγκεκριμένη εμφάνιση του εννόμου αγαθού (δηλαδή της υγείας του ανθρώπου) στη συγκεκριμένη περίπτωση (Rechtsgutsobjekt). Πρβλ. και *Amelung*, Der Begriff des Rechtsguts in der Lehre vom strafrechtlichen Rechtsgüterschutz, in: Hefendehl / Hirsch / Wohlers (Hrsg.), Die Rechtsgutstheorie, 2003, σ. 167, *Μοροζίνη*, ΠοινΧρ 2015, 486 επ., *Αναστασοπούλου*, ΠοινΧρ 2021, 569. Το γεγονός, ωστόσο, ότι η πρόκληση θορύβου δεν συνεπάγεται εν προκειμένω βλάβη ή συγκεκριμένη διακινδύνευση του προστατευόμενου εννόμου αγαθού (υγεία του ανθρώπου) δεν σημαίνει ότι ο θόρυβος δεν πρέπει να ιδωθεί ως αυτοτελές αποτέλεσμα για την αποτροπή του οποίου είναι επιφορτισμένα –δυνάμει του γράμματος της αστυνομικής διάταξης 3/96 και ανάλογα με την επιμέρους νομοτυπική της μορφή– συγκεκριμένα πρόσωπα. Κοντολογίς, η αστυνομική διάταξη αποτελεί οιονεί πηγή ιδιαίτερης νομικής υποχρέωσης.

50. Πρβλ. και την απόφαση του OLG Düsseldorf, NJW1990, 1676, το οποίο διέλαβε ότι ο ιδιοκτήτης της οικίας είναι υπεύθυνος για την αποτροπή πρόκλησης θορύβων που προέρχονται από την οικία του.

51. Σύγκρ. και OLG Düsseldorf, NJW 1990, 3159.

III.5.α. Οι απαγορεύσεις του άρθρου 1

Οι απαγορεύσεις του άρθρου 1, δηλαδή εκείνες κατά τις ώρες κοινής ησυχίας, καλύπτουν μεγάλο φάσμα της κοινωνικής δραστηριότητας, ειδικά σε σύγκριση με τους περιορισμούς των άρθρων 2 έως 4, και διακρίνονται σε 6 υποκατηγορίες, ήτοι τα στοιχεία α΄ έως στ΄. Πιο συγκεκριμένα, στο στοιχείο α΄ τυποποιείται η απαγόρευση κατά τις ώρες κοινής ησυχίας των εργασιών ή άλλων δραστηριοτήτων που δημιουργούν θόρυβο.⁵² Πρόκειται, βεβαίως για ευρύτατου χαρακτήρα απαγόρευση, χωρίς να διευκρινίζεται αν αφορά δημόσιο ή ιδιωτικό χώρο. Από τη συστηματική ερμηνεία της διάταξης, ορθότερο είναι να γίνει δεκτό ότι αφορά αμφοτέρους, δεδομένου ότι το στοιχείο α΄ υπέχει στην πραγματικότητα θέση γενικής ρήτρας η οποία καλύπτει τις περιπτώσεις που εκφεύγουν των στοιχείων β΄ έως στ΄. Στο στοιχείο β΄ τυποποιείται η απαγόρευση κάθε θορυβώδους εκδήλωσης σε κατοικίες ή άλλους ιδιωτικούς χώρους, με ενδεικτική παράθεση ορισμένων τέτοιου τύπου εκδηλώσεων, όπως της λειτουργίας κάθε μουσικού οργάνου ή συσκευής ραδιοφώνου, μαγνητοφώνου ή τηλεόρασης σε υψηλή ένταση, των φωνασκιών και των θορυβωδών χορών, ενώ στο στοιχείο γ΄ τυποποιείται η αντίστοιχη απαγόρευση στους δρόμους, στις πλατείες και γενικά στους δημόσιους χώρους. Το στοιχείο δ΄ απαγορεύει τα θορυβώδη παίγνια σε καφενεία, σφαιριστήρια ή άλλα δημόσια κέντρα, καθώς και τις φωνασκίες και τις συζητήσεις σε υψηλό τόνο των θαμώνων των κέντρων αυτών σε ώρες κοινής ησυχίας. Το στοιχείο ε΄ απαγορεύει θορυβώδεις συζητήσεις και διαπληκτισμούς σε σταθμούς αυτοκινήτων (λεωφορείων, ΤΑΞΙ), τη φόρτωση ή εκφόρτωση εμπορευμάτων σε ή από φορτηγά αυτοκίνητα που δημιουργεί θόρυβο, καθώς και τη θορυβώδη λειτουργία της μηχανής τροχοφόρου που είναι σε στάση, ενώ, τέλος, στο στ΄ τυποποιείται η απαγόρευση της χρήσης σειρήνων ή άλλων ηχητικών οργάνων ή συστημάτων ασφαλείας χωρίς να συντρέχει λόγος έκτακτης ανάγκης, καθώς και η δοκιμαστική λειτουργία αυτών.

Από το περιεχόμενο των επιμέρους στοιχείων του άρθρου 1 προκύπτει ότι κατά τη διάρκεια των ωρών της ησυχίας απαγορεύεται εν πολλοίς οποιαδήποτε δραστηριότητα προκαλεί θόρυβο. Μολονότι στις επιμέρους διατάξεις δεν αναφέρεται ρητώς, θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι, για να πληροί ο δράστης την ειδική υπόσταση του αδικήματος, θα πρέπει να υπάρχει αποδέκτης του θορύβου. Με άλλα λόγια, δεν αρκεί, επί παραδείγματι, η θορυβώδης λειτουργία μηχανής τροχοφόρου που είναι σε στάση, αν δεν ευρίσκεται σε κοντινή απόσταση αποδέκτης του θορύβου. Τούτο, άλλωστε, προκύπτει αφενός από το ίδιο το προστατευόμενο έννομο αγαθό, που

52. Να σημειωθεί ότι με βάση την ίδια διάταξη, σε εξαιρετικές περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης που δεν επιδέχονται αναβολή, με ειδική αιτιολογημένη άδεια του διοικητή του οικείου Αστυνομικού Τμήματος μπορεί να επιτραπεί η εκτέλεση εργασίας, ιδίως κοινής ωφέλειας, που προκαλεί θόρυβο. Αναφορικά με το ζήτημα αν η άδεια αυτή αποτελεί ειδικό λόγο άρσης του αδικού ή αρνητικό στοιχείο της αντικειμενικής υπόστασης, βλ. αναλυτικά κατωτέρω, υπό III.5.γ.

είναι η υγεία του ανθρώπου, και αφετέρου συμπλέει με τον νομικό ορισμό του θορύβου, όπως περιγράφηκε ανωτέρω. Επομένως, η ύπαρξη ενός φυσιολογικά ηχοευαίσθητου ανθρώπου ως αποδέκτη της εκπομπής ήχου με την κατ' ελάχιστον παρενοχλητική λειτουργία για εκείνον μπορεί κάλλιστα να θεωρηθεί ως άγραφο στοιχείο της αντικειμενικής υπόστασης των ανωτέρω επιμέρους διατάξεων. Η θεώρηση αυτή είναι σε απόλυτη σύμπτωση με την αρχή της νομιμότητας, ενώ διαφορετική εκδοχή θα οδηγούσε σε υπέρμετρη διεύρυνση του αξιοποίνου και υπερβολική μετατόπιση του ποινικού φαινομένου προς τα εμπρός.

Αυτό που παρατηρεί κανείς στην εν λόγω παράγραφο εξ επόψεως νομοτεχνικής είναι η προχειρότητα στη διατύπωση, δεδομένου ότι πρόκειται για διατάξεις που αποτελούν εν τοις πράγμασι ποινικές υποστάσεις. Αφενός τίθενται υπό απαγόρευση ετερόκλητες συμπεριφορές, απουσία συγκεκριμένου κριτηρίου, ενώ από πλευράς ορολογίας απουσιάζει η συνέπεια και η συστηματοποίηση. Υπό τη σκέπη του ίδιου άρθρου απαντούν λ.χ. οι φράσεις «θορυβώδης εκδήλωση», «σε υψηλό τόνο», «φωνασκίες», «σε υψηλή ένταση», «διαπληκτισμοί». καθώς και η περιγραφή δραστηριοτήτων που δεν συνδέονται απαραίτητα με την πρόκληση θορύβου. Επ' αυτών, πρέπει κανείς να επισημάνει ότι για την κατάφαση της ειδικής υπόστασης απαιτείται οι επιμέρους δραστηριότητες να προκαλούν ήχο με μια κατ' ελάχιστον παρενοχλητική λειτουργία για τον αποδέκτη του, ήτοι να εντάσσονται στο εννοιολογικό περιεχόμενο του όρου «θόρυβος».

III.5.β. Οι νομοτυπικές μορφές του άρθρου 2

Οι ρυθμίσεις του άρθρου 2 διακρίνονται αφενός μεν στις απαγορεύσεις της παρ. 1 καθ' όλες τις ώρες του 24ώρου και στις υποχρεώσεις των παρ. 2 έως 4. Σε ό, τι αφορά την παρ. 1, δυνάμει του στοιχ. α' απαγορεύεται το ποδόσφαιρο και άλλα παιχνίδια στους δρόμους, στις πλατείες και γενικά στους κοινόχρηστους χώρους που προκαλούν θόρυβο, δυνάμει του στοιχ. β'⁵³ η διαλάληση με τη χρήση μεγαφώνων ή άλλων ηχητικών οργάνων από μικροπωλητές, εμπόρους και λοιπούς επαγγελματίες ή άλλα πρόσωπα που ενεργούν για λογαριασμό αυτών των πωλουμένων ειδών, του επαγγέλματος ή των παρεχομένων υπηρεσιών τους, καθώς και η με τα ίδια μέσα, αναγγελία από οποιοδήποτε πρόσωπο περί της τελέσεως καλλιτεχνικών, θεατρικών ή μουσικών παραστάσεων, θεαμάτων και λοιπών παρεμφερών εκδηλώσεων ή επιδείξεων, ενώ δυνάμει του στοιχ. γ' η διαλάληση από τους διευθυντές και τους υπαλλήλους των καταστημάτων των πωλουμένων ειδών ή των προσφερομένων υπηρεσιών με σκοπό την προσέλκυση πελατών με φωνές και επικλήσεις.⁵⁴

53. Το εδάφιο β' αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 1 ΑΔ 3Α/1998, ΦΕΚ Β 761/24.7.1998.

54. Στο εδ. β' του στοιχείου γ', μάλιστα, θεμελιώνεται και η υποχρέωση του διευθυντή του καταστήματος για την αποτροπή της παράβασης από υπαλλήλους των καταστημάτων.

Η εν λόγω παράγραφος δεν δημιουργεί ιδιαίτερες ερμηνευτικές δυσχέρειες. Αυτό που θα πρέπει να επισημανθεί εν προκειμένω είναι ότι μόνο στο στοιχ. α' γίνεται αναφορά για πρόκληση θορύβου, χωρίς ωστόσο αυτό να σημαίνει ότι δεν απαιτείται και αναφορικά με τις δραστηριότητες που τίθενται υπό απαγόρευση και στα στοιχ. β' και γ' να προκαλείται ήχος με μια κατ' ελάχιστον παρενοχλητική λειτουργία για τον αποδέκτη του. Αναλογικώς ισχύουν εν προκειμένω όσα σημειώθηκαν στο πλαίσιο του άρθρου 1 για την ύπαρξη αποδέκτη του ήχου, η οποία αποτελεί προαπαιτούμενο για την πλήρωση της ειδικής υπόστασης.

Σε ό,τι αφορά τις υποχρεώσεις του άρθρου 2, τυποποιείται στην παρ. 2 η υποχρέωση –για τους ιδιοκτήτες ή διευθυντές εργοστασίων, εργαστηρίων, δημοσίων κέντρων και λοιπών επιχειρήσεων– περιστολής με μηχανικά ή άλλα πρόσφορα τεχνικά μέσα (ηχομόνωση κ.λπ.) στο ελάχιστο δυνατό όριο του θορύβου που προκαλείται από τη λειτουργία αυτών. Την ίδια υποχρέωση έχουν και οι ιδιοκτήτες οικιών, όταν από τη λειτουργία των εγκαταστάσεων θέρμανσης, κλιματισμού ή άλλων μηχανημάτων προκαλείται θόρυβος από τον οποίο διαταράσσεται η ησυχία των περιοίκων. Κατά την παρ. 3, υποχρεούνται οι κάτοχοι κατοικίδιων ζώων ή πτηνών όπως λαμβάνουν κάθε πρόσφορο μέτρο, ώστε αυτά να μην διαταράσσουν με οποιοδήποτε τρόπο την ησυχία των περιοίκων, ενώ, τέλος, κατά την παρ. 4, οι αρμόδιοι για την τοποθέτηση ηλεκτρονικών ηχητικών συστημάτων ασφαλείας σε ιδιωτικά και δημόσια οικήματα ή αυτοκίνητα υποχρεούνται να τοποθετούν, να ελέγχουν και να ρυθμίζουν αυτά σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές τους, ώστε να αποφεύγεται η άσκοπη λειτουργία τους.

Για τις παρ. 2 έως 4, έχουν να παρατηρηθούν και ισχύουν ερμηνευτικά όσα αναπτύχθηκαν ήδη για τις υπό σχολιασμό διατάξεις που προηγήθηκαν. Αυτό που πρέπει να προσθέσει κανείς είναι ότι ενώ στις εν λόγω παραγράφους τυποποιούνται εν πολλοίς εγκλήματα παράλειψης, τόσο η επιβεβλημένη ενέργεια όσο και το αποτέλεσμα περιγράφονται αφενός με μεγάλο βαθμό αοριστίας και είναι διατυπωμένα εν είδει ευχής, θέτοντας την υλοποίηση της αρχής της νομιμότητας –και συγκεκριμένα την έκφραση *sine lege stricta*– εν αμφιβόλω. Η φράση «*υποχρεούνται όπως... περιστέλλουν στο ελάχιστο δυνατό όριο το θόρυβο που προκαλείται*» είναι εξόχως προβληματική και νομοτεχνικά άστοχη. Ενώ στην πραγματικότητα επιχειρεί να περιγράψει ένα κριτήριο οριοθέτησης του αντικειμένου της υποχρέωσης, δημιουργεί περισσότερα ζητήματα από όσα λύνει και σχετικοποιεί τη δομή και τη συστηματοποίηση της αστυνομικής διάταξης εν συνόλω.

Η συγκεκριμένη ρύθμιση διευρύνει απεριόριστα, ως έχει, το αξιόποινο, διότι από το λεκτικό της προκύπτει ότι η παραβίαση υπάρχει ή διατηρείται σε κάθε περίπτωση κατά την οποία το υποκείμενο του εγκλήματος δεν εξαντλεί τα πρόσφορα τεχνικά μέσα προς περιστολή του θορύβου στο ελάχιστο δυνατό. Εν προκειμένω, δίδεται η εντύπωση ότι ο όρος θόρυβος χρησιμοποιείται με το αμιγώς γλωσσικό του νόημα, ήτοι ως συνώνυμο της λέξης ήχος. Είναι αρκούτως πρόδηλο ότι η χρήση της φράσης «στο ελάχιστο δυνατό» είναι αλυσιτελής για τη χάραξη δια-

χωριστικής γραμμής μεταξύ κοινωνικά πρόσφορης και απρόσφορης συμπεριφοράς. Το κριτήριο οφείλει να το παράσχει ο νομοθέτης, όχι να το απευθύνει στον κοινωνό του δικαίου. Πέραν τούτου, τίθεται αμέσως το ερώτημα με ποιο κριτήριο θα κριθεί η προσφορότητα των μέτρων προς περιστολή του θορύβου. Θα απαιτείται λ.χ. η εξάντληση της υπάρχουσας τεχνολογικής στάθμης ή θα συνυπολογίζεται και η οικονομική δυνατότητα του εκάστοτε υποχρέου;

Από τη συνολική επισκόπηση της αστυνομικής διάταξης, εξάγεται το συμπέρασμα ότι οι πιθανές καταστάσεις είναι δύο: είτε πρόκληση θορύβου, όπως αυτή ερμηνεύτηκε ανωτέρω, και άρα παραβίαση της διάταξης, είτε μη παραβίαση, και επομένως απουσία πρόκλησης θορύβου. Σε περίπτωση λοιπόν που στις ανωτέρω περιπτώσεις δεν υφίσταται εκπομπή ήχου με μια κατ' ελάχιστον παρενοχλητική λειτουργία για τον φυσιολογικά ηχοευαίσθητο άνθρωπο ή δεν υφίσταται αποδέκτης του ήχου αυτού, δεν υπάρχει παραβίαση. Σε διαφορετική περίπτωση, πληρούται η υπόσταση του αδικήματος. De lege ferenda, η ακόλουθη διατύπωση θα έλυne το πρόβλημα και θα ήταν ταυτοχρόνως συστηματικά συνεπής τόσο με την αστυνομική όσο και με την υγειονομική διάταξη: «Οι ιδιοκτήτες ή διευθυντές εργοστασίων, εργαστηρίων, δημοσίων κέντρων και λοιπών επιχειρήσεων υποχρεούνται όπως, με μηχανικά ή άλλα πρόσφορα τεχνικά μέσα (ηχομόνωση κ.λπ.) περιστέλλουν το θόρυβο που προκαλείται από τη λειτουργία αυτών».

III.5.γ. Οι απαγορεύσεις του άρθρου 3

Σε ό, τι αφορά τις απαγορεύσεις του άρθρου 3, ήτοι αυτές σε δημόσια κέντρα, λεκτέα τα εξής:

Στην παρ. 1 του άρθρου 3 τυποποιούνται δύο ειδών απαγορεύσεις. Απαγορεύεται αφενός στα καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος των άρθρων 37, 38 και 39 της Αιβ 8577/1983 Υγειονομικής Διάταξης (Β` 526), καθώς και στις αμιγείς αίθουσες διενέργειας ψυχαγωγικών τεχνικών παιγνίων, η λειτουργία κάθε είδους μουσικών οργάνων, καθώς και στερεοφωνικών μηχανημάτων και ηλεκτροφώνων, χωρίς άδεια της αρμόδιας αρχής. Αφετέρου, στα ανωτέρω καταστήματα απαγορεύονται τα τραγούδια, οι απαγγελίες και άλλες θορυβώδεις εκδηλώσεις, καθώς και η χρήση ραδιοφώνων και τηλεοράσεων, εφόσον προκαλείται διατάραξη της ησυχίας των περιοίκων.⁵⁵

55. Η παρ. 1 είχε τροποποιηθεί αρχικά με την ΑΔ 3Α/1998 (ΦΕΚ Β 761/1998) και αντικαταστάθηκε ως άνω με την υπ' αριθ. 1010/12/4-γ/2001 Απόφαση του Αρχηγού Ελληνικής Αστυνομίας (Β 180). Η πρωταρχική διατύπωση της παρ. 1 του άρθρου 3 της αστυνομικής διάταξης 3/96 είχε ως εξής: «Απαγορεύεται στα δημόσια κέντρα (καφενεία, ζαχαροπλαστεία, μπαρ, ταβέρνες κ.λπ.) η λειτουργία κάθε είδους μουσικών οργάνων χωρίς άδεια της αρμόδιας αρχής, καθώς και τα τραγούδια, οι απαγγελίες και η χρήση ηλεκτροφώνων, ραδιοφώνων, τηλεοράσεων κ.λπ. που προκαλούν διατάραξη της ησυχίας των περιοίκων. Στην απαγόρευση αυτή δεν εμπίπτουν τα κέντρα διασκέδασης».

Στα καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος των άρθρων 37, 38 και 39 της Αιβ 8577/1983 Υγειονομικής Διάταξης περιλαμβάνονται τα καταστήματα ποτών, χωρίς φαγητό, σε καθισμένους πελάτες, τα καταστήματα στα οποία παρασκευάζονται και/ή προσφέρονται σε καθισμένους πελάτες φαγητά με την συνοδεία ή μη ποτών, καθώς και καταστήματα στα οποία παρασκευάζονται και προσφέρονται γλυκίσματα και κάθε είδους παρασκευάσματα γάλακτος κλπ. σε καθισμένους πελάτες.

Στο σημείο αυτό, πρέπει να γίνουν οι εξής παρατηρήσεις:

Στη σημερινή διατύπωση της αστυνομικής διάταξης δεν γίνεται πια η αντιπαραβολή του όρου «δημόσια κέντρα» με τον όρο «κέντρα διασκέδασης», όπου ερμηνευτικά γινόταν δεκτό ότι τα τελευταία ήταν και τα μόνα που δεν εντάσσονται στο περιεχόμενο της έννοιας των δημοσίων κέντρων και επομένως εξέφευγαν της απαγόρευσης.

Επιπλέον, η Αιβ 8577/1983 Υγειονομική Διάταξη, τα άρθρα 37 έως 39 της οποίας χρησιμεύουν για τον προσδιορισμό του πεδίου εφαρμογής της παρ. 1 του άρθρου 3 της αστυνομικής διάταξης, έχει καταργηθεί. Επομένως, σε ό,τι αφορά το πεδίο εφαρμογής της παρ. 1, δημιουργείται νομοθετικό κενό. Το κενό αυτό καλύπτεται από τα άρθρα 27 έως 29 Ν. 4442/2016, τα οποία ρυθμίζουν τα περί αδειοδότησης για τη χρήση μουσικής και μουσικών οργάνων, και εν μέρει καταργούν τις αντίθετες ρυθμίσεις της αστυνομικής διάταξης. Το πεδίο εφαρμογής του Ν. 4442/2016 επεκτείνεται βάσει του άρθρου 27 στοιχ. α' στο σύνολο των καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος πλην των κέντρων διασκέδασης.⁵⁶ Για τη διάκριση μεταξύ κέντρων διασκέδασης και λοιπών καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος, επιβοηθητική είναι η αντιπαραβολή μεταξύ των όρων «κέντρα διασκέδασης» και «επιχειρήσεις τροφίμων και ποτών», καθώς και ο ορισμός του εννοιολογικού τους περιεχομένου στο το άρθρο 14 στοιχ. 4 της υγειονομικής διάταξης Υ.Α. Υ1γ/Γ.Π/οικ.47829/2017 (ΦΕΚ 2161/Β' 23.6.2017).⁵⁷

56. Χάριν πληρότητας, να επισημανθεί ότι τόσο τα κέντρα διασκέδασης όσο και τα λοιπά δημόσια κέντρα (όπως περιγράφονται στον τίτλο του άρθρου 3 της αστυνομικής διάταξης) αποτελούν ταυτοχρόνως καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος δυνάμει της παρ. 1 του άρθρου 80 Ν. 3463/2006, όπου ορίζονται τα εξής: «Καταστήματα Υγειονομικού Ενδιαφέροντος είναι εκείνα, στα οποία γίνεται παρασκευή ή/και διάθεση σε πελάτες (καθισμένους, όρθιους, περαστικούς) ή διανομή φαγητών ή γλυκισμάτων ή οποιουδήποτε άλλου παρασκευάσματος τροφίμων ή ποτών ή αποθήκευση ή συντήρηση ή εμπορία κάθε είδους τροφίμων ή ποτών, καθώς και τα καταστήματα προσφοράς υπηρεσιών, εξαιτίας των οποίων μπορεί να προκληθεί βλάβη στη δημόσια υγεία, όπως αναλυτικά αναφέρονται στις ισχύουσες υγειονομικές διατάξεις».

57. Κέντρο διασκέδασης είναι ο στεγασμένος ή υπαίθριος χώρος συγκεντρώσεως του κοινού για την παρακολούθηση καλλιτεχνικού κυρίως μουσικού προγράμματος, με μεγίστη επιτρεπόμενη Α-ηχοστάθμη 100 dB, σε συνδυασμό με την παροχή φαγητών ή και ποτών (όπως αναφέρονται στις υποκατηγορίες των επιχειρήσεων μαζικής εστίασης). Δεν θεωρούνται κέντρα διασκέδασης οι επιχειρήσεις τροφίμων και ποτών στις οποίες γίνεται χρήση μουσικής και μουσικών οργάνων ή στερεοφωνικού συγκροτήματος μικρής ισχύος, με μεγίστη Α-ηχοστάθμη κατά τη λειτουργία του καταστήματος 80 dB.

Επίσης, η διαδικασία για τη λήψη άδειας λειτουργίας μουσικών οργάνων που περιγράφεται στην παρ. 2 του άρθρου 3 της αστυνομικής διάταξης έχει αντικατασταθεί από την απλοποιημένη διαδικασία γνωστοποίησης των άρθρων 28 και 29 Ν. 4442/2016 σε συνδ. με τα άρθρα 2, 3 και 7 Κ.Υ.Α. αριθμ. οικ. 16228/2017. Δεν απαιτείται πλέον η χορήγηση άδειας, αλλά η απλή γνωστοποίηση χρήσης μουσικής ή μουσικών οργάνων⁵⁸ του ενδιαφερομένου προς την αρχή. Δεν ισχύει το ίδιο, ωστόσο, σε ό, τι αφορά την παράταση του ωραρίου χρήσης μουσικής, για την οποία απαιτείται άδεια υπό τις προϋποθέσεις της παρ. 3 του άρθρου 3 της αστυνομικής διάταξης.⁵⁹

Τόσο η γνωστοποίηση χρήσης μουσικών οργάνων όσο και η άδεια παράτασης θα πρέπει κατ' ορθότερη κρίση να μη λογίζονται ως ειδικοί λόγοι άρσης του αδίκου, αλλά ως αρνητικά στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης. Τούτο, διότι η πράξη για την οποία η αρμόδια διοικητική αρχή λαμβάνει τη γνωστοποίηση ή χορηγεί την άδεια είναι κοινωνικώς πρόσφορη και η άδεια απαιτείται προληπτικά, αποκλειστικά για αποτροπή κινδύνων δυνάμενων να προκύψουν.⁶⁰ Επομένως, η γνωστοποίηση ή η χορήγηση της άδειας αποκλείουν ήδη την αντικειμενική υπόσταση, ήτοι τον κατ' αρχήν άδικο χαρακτήρα της πράξης. Για ειδικό λόγο άρσης του αδίκου θα μπορούσε να μιλήσει κανείς μόνο στην περίπτωση κατά την οποία η πράξη θα ήταν καθ' εαυτήν κοινωνικά απρόσφορη και κατ' αρχήν απαγορευμένη, και μόνο διά της άδειας θα επιτρεπόταν κατ' εξαίρεση χάριν προστασίας υπέρτερων συμφερόντων.⁶¹

Από τις ανωτέρω αναπτύξεις εξάγεται το συμπέρασμα ότι το άρθρο 3 της αστυνομικής διάταξης τυποποιεί επί της ουσίας τρεις διαφορετικές νομοτυπικές μορφές του αδικήματος της διατάραξης της ησυχίας.

Πρώτον, εκείνη κατά την οποία ο δράστης προβαίνει σε χρήση μουσικής ή μουσικών οργάνων χωρίς να έχει προβεί σε γνωστοποίηση στην αρχή, ή κάνει χρήση μουσικής σε διευρυμένο ωράριο χωρίς να έχει λάβει την απαραίτητη προς τούτο άδεια. Το ίδιο ακριβώς ισχύει και στην περίπτωση στην οποία ο δράστης γνωστοποιεί εν γνώσει του ψευδή στοιχεία στη διοίκηση ή λαμβάνει άδεια που είναι προϊόν παραπλάνησης, δωροδοκίας ή απειλής.⁶²

58. Να σημειωθεί ότι παρά το γεγονός ότι στην παρ. του άρθρου 3 της αστυνομικής διάταξης δεν διευκρινίζεται όπως στο άρθρο 28 Ν. 4442/2016, γίνεται δεκτό ότι στην έννοια των μουσικών οργάνων περιλαμβάνεται και η αναπαραγωγή μουσικής μέσω ηχοσυστήματος.

59. Βλ. και άρθρο 29 παρ. 3 Ν. 4442/2016.

60. Πρβλ. αντί πολλών *Μυλωνόπουλο*, ΠοινΔικ, ΓενΜ, 2^η Έκδ., σ. 532.

61. *Μυλωνόπουλος*, ό. π.

62. Βλ. και *Lenckner*, Behördliche Genehmigung und der Gedanke des Rechtsmissbrauchs im Strafrecht, in: FS-Pfeiffer, 1988, σ. 27. Η γνωστοποίηση πρέπει να είναι ορθή και η άδεια νόμιμη κατ' ουσίαν και να απηχεί τις προϋποθέσεις που θέτει η παρ. 3 του άρθρου 3 της αστυνομικής διάταξης. Δεν αρκεί, επομένως, η εγκυρότητα της άδειας κατά τα εξωτερικά της χαρακτηριστικά, ήτοι κατά τις επιταγές του διοικητικού δικαίου. Μια τέτοιου τύπου άδεια, και κατ' επέκταση με τέτοιου χαρακτήρα προσέγγιση, είναι άκρως προβληματική, και μάλιστα

Η δεύτερη νομοτυπική μορφή έχει να κάνει με την παραβίαση του ωραρίου, ήτοι τη χρήση μουσικής εκτός του βασικού ή διευρυμένου ωραρίου, ανάλογα με την άδεια που διαθέτει το εκάστοτε δημόσιο κέντρο. Αυτό συμβαίνει επί παραδείγματι όταν η αστυνομία μεταβαίνει σε δημόσιο κέντρο κατόπιν καταγγελίας από περιοίκους για διατάραξη της ησυχίας και διαπιστώνει ότι γίνεται χρήση μουσικής εκτός ωραρίου, ήτοι μετά τις 23:00 για τη θερινή περίοδο ως προς δημόσιο κέντρο το οποίο έχει προβεί σε γνωστοποίηση χρήσης μουσικής προς την αρχή, ή μετά τις 2:00 για κέντρο που λειτουργεί σε ανοιχτό χώρο και έχει εξασφαλίσει άδεια παράτασης του ωραρίου. Η συγκεκριμένη νομοτυπική μορφή του αδικήματος δεν εμφανίζει ιδιαίτερες ερμηνευτικές δυσχέρειες.

Πιο σύνθετα είναι τα πράγματα σε ό,τι αφορά την τρίτη νομοτυπική μορφή, που έχει να κάνει με τη διατάραξη της ησυχίας των περιοίκων κατά τη διάρκεια του ωραρίου εντός του οποίου το δημόσιο κέντρο επιτρέπεται να κάνει χρήση της μουσικής. Αυτός ο τρόπος τέλεσης του πλημμελήματος της διατάραξης της ησυχίας προκύπτει εκ του γεγονότος ότι, δυνάμει της παρ. 1 και 3 του άρθρου 3 της αστυνομικής διάταξης, δεν αρκεί η εξασφάλιση άδειας χρήσης μουσικής από πλευράς δημοσίου κέντρου, αλλά θα πρέπει ταυτοχρόνως και σωρευτικώς να μη διαταράσσεται η κοινή ησυχία των περιοίκων.

Σε ό,τι αφορά τη διατάραξη της κοινής ησυχίας των περιοίκων δυνάμει της παρ. 3, η υπέρβαση του ανωτάτου ορίου έντασης της μουσικής φαντάζει εν προκειμένω ως ο μοναδικός τρόπος διατάραξης, στον βαθμό που οι πιθανοί άλλοι παράγοντες, όπως για παράδειγμα η θέση του δημοσίου κέντρου σε σχέση με τους γύρω κατοικημένους χώρους, δεν είναι ευχερώς ευμετάβλητοι και έχουν ληφθεί ήδη υπόψιν στο πλαίσιο της αδειοδότησης.

Η ανεύρεση του ανωτάτου ορίου της έντασης της μουσικής ή, κατ' ορθότερη διατύπωση, η ανώτατη επιτρεπτή ηχοστάθμη θα ήταν ενέργημα εξόχως δύσκολο, καθώς η φράση «*με την προϋπόθεση ότι δεν διαταράσσεται η ησυχία των περιοίκων*» της παρ. 3 του άρθρου 3 της αστυνομικής διάταξης δημιουργεί ένα απολύτως ολισθηρό –ερμηνευτικά– πεδίο. Ασφαλές ερμηνευτικό κριτήριο φαίνεται, ωστόσο, να παρέχει η υγειονομική διάταξη Α5/3010/1985, περί προστασίας της δημόσιας υγείας από θορύβους μουσικής των κέντρων διασκέδασης και λοιπών καταστημάτων, οι γενικές προβλέψεις της οποίας αναπτύχθηκαν ήδη ανωτέρω.

Στο άρθρο 6 παρ. 2 της εν λόγω διάταξης ορίζεται ως ανώτατο όριο της επιτρεπόμενης τιμής της ηχοστάθμης, για τα υπαίθρια καταστήματα με μουσική που δεν θεωρούνται κέντρα δια-

σε δύο επίπεδα. Αφενός, δεν μετουσιώνει από πλευράς ποινικού δικαίου την άδικη συμπεριφορά σε νόμιμη, σύγκρ. και *Schall, Zur Reichweite der verwaltungsberhördlichen Erlaubnis im Umweltstrafrecht*, in: FS-Roxin, 2001, σ. 927, και αφετέρου υπονομεύει το ενιαίο της έννομης τάξης, δεδομένου ότι η ποινική αξιολόγηση πρέπει να εδράζεται σε μια ουσιαστικώς νόμιμη διοικητική πράξη, κι όχι απλώς σε μια τυπικά έγκυρη. Βλ. και *Μυλωνόπουλο*, ό. π., σ. 534.

σκέδασης, αυτό του πίνακα I της διάταξης, ενώ η μέτρηση της τιμής της ηχοστάθμης λαμβάνει χώρα έξω από την πλησιέστερη νόμιμη κατοικία, (κύρια ή δευτερεύουσα), ξενοδοχείο, ναό, σχολείο νοσοκομείο, γηροκομείο σανατόριο και γενικά εγκατάσταση που απαιτεί ειδική προστασία. Ταυτοχρόνως, η ηχητική πηγή μπορεί να δημιουργεί στο κέντρο του καταστήματος ηχοστάθμη ίση κατ' ανώτατο όριο με 80 dB. Ο πίνακας I θέτει διαφορετικά όρια με κριτήριο τον χαρακτήρα της περιοχής.⁶³ Για παράδειγμα, σε υπαίθριο κατάστημα με μουσική που δεν θεωρείται κέντρο διασκέδασης και ευρίσκεται σε περιοχή καθαρά κατοικιών, το ανώτατο όριο της επιτρεπόμενης τιμής της ηχοστάθμης είναι 80 dB εντός του καταστήματος και 30 dB μετρούμενη έξω από την πλησιέστερη στο κατάστημα νόμιμη κατοικία. Σε διαφορετική περίπτωση, πληρούται η ειδική υπόσταση του πλημμελήματος της παρ. 3 του άρθρου 37 Ν. 4055/2012, το οποίο αντικατέστησε το άρθρο 10 της υγειονομικής διάταξης Α5/3010/1985. όπου προβλέπονταν οι αντίστοιχες κυρώσεις.

Όταν η υγειονομική διάταξη θέτει αυτά τα όρια για τα υπαίθρια καταστήματα με μουσική, αυτά πρέπει a fortiori να γίνουν δεκτά για τα καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος στο πλαίσιο της αστυνομικής διάταξης, υπό την έννοια ότι η τήρηση αυτών αποκλείει την διατάραξη της κοινής ησυχίας των περιοίκων. Σε περίπτωση, βεβαίως, παραβίασης των ανωτέρω ορίων, πληρούται τόσο η ειδική υπόσταση της παρ. 3 του άρθρου 37 Ν. 4055/2012 όσο κι εκείνη του άρθρου 10 Ν. 4637/2019. Στο μέτρο που οι δύο διατάξεις προστατεύουν το ίδιο έννομο αγαθό, όπως αναπτύχθηκε ανωτέρω, πρόκειται για φαινομένη συρροή, ενώ, δεδομένου του βαρύτερου πλαισίου ποινής που προβλέπει η παρ. 3 του άρθρου 37 Ν. 4055/2012 σε σχέση με εκείνη του άρθρου 10 Ν. 4637/2019,⁶⁴ το αδίκημα που προβλέπεται από την αστυνομική διάταξη απορροφάται από εκείνο που προβλέπει η υγειονομική διάταξη.

Σε ό,τι αφορά τη διατάραξη δυνάμει του εδ. 2 της παρ. 1, προς αποφυγή αξιολογικής αντινομίας θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι διαταράσσεται η ησυχία των περιοίκων των καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος, όταν τα τραγούδια, οι απαγγελίες και οι άλλες θορυβώδεις εκδηλώσεις προκαλούν θόρυβο του οποίου η ένταση υπερβαίνει τα όρια που θέτει η υγειονομική διάταξη για τα υπαίθρια καταστήματα με μουσική και υιοθετούνται με βάση τις ανωτέρω αναπτύξεις και για τη νομοτυπική μορφή της παρ. 3 του άρθρου 3 της αστυνομικής διάταξης.

63. Πιο συγκεκριμένα, για περιοχές καθαρά βιομηχανικές χωρίς κατοικίες δεν υπάρχει ανώτατο όριο, σε περιοχές στις οποίες επικρατεί το βιομηχανικό στοιχείο αλλά υπάρχουν και κατοικίες το όριο ανέρχεται στα 45 dB, σε περιοχές στις οποίες επικρατεί εξίσου το βιομηχανικό και το αστικό στοιχείο στα 40 dB, σε περιοχές στις οποίες επικρατεί το αστικό στοιχείο αλλά υπάρχουν και βιομηχανίες στα 35 dB, ενώ σε περιοχές καθαρά κατοικιών (αστικές, προαστιακές ή αγροτικές) και περιοχές ειδικής προστασίας (νοσοκομείων γηροκομείων σανατορίων κλπ.) στα 30 dB.

64. Η παρ. 3 του άρθρου 37 Ν. 4055/2012 προβλέπει ποινή φυλάκισης έως ένα έτος, ενώ το άρθρο 10 Ν. 4637/2019 έως πέντε μήνες.

Ιδιαίτερη αξία αφενός σε επίπεδο ποινικής θεωρίας και αφετέρου σε επίπεδο πράξης έχει το ζήτημα του προσδιορισμού του δράστη της εν λόγω παραβίασης. Τούτο, ιδίως στις περιπτώσεις εκείνες που το κατάστημα υγειονομικού ενδιαφέροντος δεν ανήκει σε φυσικό πρόσωπο⁶⁵ ή σε μονοπρόσωπη εταιρία, αλλά πρόκειται για πολυπρόσωπες επιχειρήσεις. Στις περιπτώσεις αυτές, ορίζεται κατά τη διαδικασία της γνωστοποίησης για τη χρήση μουσικών οργάνων και μουσικής ο υπεύθυνος ή οι υπεύθυνοι του καταστήματος, ενώ στις περιπτώσεις χορήγησης άδειας για παράταση ωραρίου αναγράφεται στην άδεια ο υγειονομικός υπεύθυνος. Επομένως, η εν λόγω παράγραφος έχει κατά κάποιον τρόπο χαρακτήρα όχι κοινού αλλά ιδιαίτερου εγκλήματος, δεδομένου ότι, για να πληροί ο δράστης την ειδική υπόσταση, θα πρέπει να έχει την συγκεκριμένη ιδιότητα. Μετά ταύτα, τόσο η δίωξη όσο και η επ' αυτοφώρω σύλληψη, σε περίπτωση ελέγχου των αστυνομικών οργάνων και διαπίστωσης τυχόν παράβασης, αφορά τον υπεύθυνο του καταστήματος ή τον υγειονομικό υπεύθυνο. Για την ταυτότητα του λόγου, τα ανωτέρω θα πρέπει να γίνουν δεκτά και σε ό,τι αφορά τις παραβάσεις της υγειονομικής διάταξης Α5/3010/1985.⁶⁶ Η επισήμανση αυτή είναι μείζονος σημασίας, υπό την έννοια ότι δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις κατά τις οποίες συλλαμβάνεται άκριτα, για παράδειγμα, και ο εκπρόσωπος του νομικού προσώπου χωρίς παράλληλα να έχει την ιδιότητα του υπευθύνου. Διαφορετικό βεβαίως είναι το ζήτημα του διορισμού προσωρινού υπευθύνου από τον ίδιο τον υπεύθυνο σε περιπτώσεις απουσίας του.

III.5.δ. Οι νομοτυπικές μορφές του άρθρου 4

Στο άρθρο 4 ρυθμίζεται το ωράριο λειτουργίας των θεάτρων καθώς και των κινηματογράφων στα μεγάλα αστικά κέντρα και τις λοιπές περιοχές της επικράτειας. Σε ό,τι αφορά ειδικότερα τους κινηματογράφους δυνάμει της παρ. 3 του άρθρου 108 του Ν. 4849/2021, επήλθε κατάρ-

65. Βλ., επί παραδείγματι, την ΑΠ 2317/2019 από την οποία συνάγεται το ορθό συμπέρασμα ότι σε περίπτωση κατά την οποία ο ιδιοκτήτης της επιχείρησης –κατ' επέκταση και υγειονομικός της υπεύθυνος εν προκειμένω– και ο κύριος του ακινήτου στο οποίο στεγάζεται η επιχείρηση ταυτίζονται, θα πρέπει από την αιτιολογία της απόφασης να προκύπτει ότι το πρόσωπο αυτό καταδικάστηκε υπό την ιδιότητά του ως ιδιοκτήτη της επιχείρησης και κατ' επέκταση ως υγειονομικού υπευθύνου της, κι όχι δυνάμει εκείνης του ιδιοκτήτη του ακινήτου.

66. Πρβλ., ωστόσο, τη διατύπωση της πρόσφατης ΑΠ 20/2020: «Ως παραβάτες (δηλαδή αυτουργοί) της, ως άνω, Υγειονομικής διάταξης διώκονται και τιμωρούνται, και επομένως πρέπει να συλλαμβάνονται άμεσα, τα φυσικά πρόσωπα που εκμεταλλεύονται το κατάστημα για δικό τους λογαριασμό (κύριοι του καταστήματος ή μισθωτές ή υπομισθωτές, εφόσον η μίσθωση ή η υπομίσθωση αποδεικνύονται από έγγραφο βέβαιης χρονολογίας) ή αν πρόκειται για νομικό πρόσωπο, οι νόμιμοι εκπρόσωποι αυτού, με τις ίδιες ως άνω προϋποθέσεις, ή το πρόσωπο που έχει ορισθεί υγειονομικός υπεύθυνος». Δεδομένου ότι τα εν λόγω καταστήματα οφείλουν να διορίζουν υγειονομικό υπεύθυνο, πρέπει κανείς να αντιτείνει προς τον ΑΠ ότι τυχόν αναγνώριση αυτουργικής ευθύνης του νομίμου εκπροσώπου της εταιρίας στην περίπτωση κατά την οποία δεν αποτελεί ταυτοχρόνως και τον υγειονομικό υπεύθυνο φαίνεται να απηχεί απλώς τη γενική ρήτρα ευθύνης του εκπροσώπου του νομικού προσώπου και δεν συμβαδίζει με τις ιδιαιτερότητες του υπό κρίση ζητήματος.

γηση του ωραρίου.

Το εν λόγω άρθρο δεν παρουσιάζει ιδιαίτερες ερμηνευτικές δυσχέρειες. Αυτό που προκαλεί εντύπωση, ωστόσο, είναι ότι, σε αντίθεση με τις λοιπές νομοτυπικές μορφές της αστυνομικής διάταξης, στην παρ. 4 δεν αποτελεί στοιχείο της ειδικής υπόστασης η πρόκληση θορύβου. Ακόμη μεγαλύτερη εντύπωση προξενεί η ρύθμιση της παρ. 3 δυνάμει της οποίας *«απαγορεύεται η λειτουργία των μεγαφώνων σε ένταση μεγαλύτερη από εκείνη που απαιτείται για την εξυπηρέτηση των θεατών, σε καμία όμως περίπτωση δεν θα διαταράσσεται η κοινή ησυχία»*. Η διπλή αυτή απαγόρευση, η οποία συνυπάρχει με τους περιορισμούς που θέτει το ωράριο λειτουργίας, δημιουργεί ένα ιδιαίτερα αυστηρό ρυθμιστικό πλαίσιο. Αυτό διαπιστώνει κανείς, για παράδειγμα, συγκρίνοντάς το με την παρ. 1, στην οποία οι περιορισμοί τίθενται μόνο κατά τις ώρες της μεσημβρινής ή νυχτερινής ησυχίας. Επιπλέον, τίθεται ένας επιπρόσθετος, πατερναλιστικού χαρακτήρα περιορισμός, ο οποίος δεν φαίνεται να αφορά τους τρίτους των οποίων πιθανόν να διαταράσσεται η ησυχία, αλλά τους ίδιους τους θεατές, τους οποίους η διάταξη προστατεύει από τις επιβλαβείς επιδράσεις του θορύβου, κάτι που δεν απαντά στις λοιπές περιπτώσεις της αστυνομικής διάταξης.

IV. Καταληκτικές παρατηρήσεις

Από τις ανωτέρω αναπτύξεις, συμπεραίνει κανείς ότι απαιτείται μια συστηματοποίηση των διατάξεων περί διατάραξης ησυχίας σε νομοτεχνικό επίπεδο, υπό την έννοια ότι θα πρέπει να καταλήξει ο νομοθέτης σε μια ποινική διάταξη που θα παραπέμπει σε ένα ενιαίο και επικαιροποιημένο κείμενο στο οποίο θα τυποποιείται το σύνολο των επιμέρους επιταγών και απαγορεύσεων. Με τον τρόπο αυτόν, θα αποφευχθεί αφενός ο κατακερματισμός της σχετικής ύλης σε πλείονες διατάξεις, τμήματα των οποίων είναι παρωχημένα και πρακτικά ανεφάρμοστα, ενώ άλλα είτε παρουσιάζουν κακή διατύπωση, είτε είναι καταργημένα, είτε εμφανίζουν μεταξύ τους σχέση αλληλοτομής ενισχύοντας το αίσθημα της ανασφάλειας δικαίου. Αφετέρου, η ενιαία διάταξη θα προσφέρει αυξημένη θεατότητα, στοιχείο το οποίο μπορεί άμεσα να συνδεθεί με ευεργετική συνέπεια με την προβληματική της ηχορύπανσης, και μάλιστα διττώς: Πρώτον, με τον περιορισμό των νομοτυπικών μορφών του αδικήματος, μέσω της κατάργησης ορισμένων εξ αυτών, όπως επί παραδείγματι αυτής του άρθρου 2, παρ. 1, στοιχ. α' της αστυνομικής διάταξης, αφενός προς αποφυγή της υπερβολικής μετατόπισης του ποινικού φαινομένου προς τα εμπρός και αφετέρου χάριν διασφάλισης του αποσπασματικού χαρακτήρα του ποινικού δικαίου. Δεύτερον, με τη διαβάθμιση της ποινικής απαξίας των επιμέρους συμπεριφορών, δεδομένου ότι ως έχουν τα πράγματα απαξιολογούνται κατά τρόπο κοινό και οριζόντιο ετερόκλητες συμπεριφορές διαφορετικής βαρύτητας.

Ο Ηλίας Σπυρόπουλος, Δικηγόρος, ΔΝ Πανεπιστημίου Μονάχου στη μελέτη του με θέμα «Η διατάραξη ησυχίας και η πρόκληση θορύβων μουσικής ως αξιόποινη συμπεριφορά» παρουσιάζει το σύνθετο νομοθετικό πλαίσιο αναφορικά με το ζήτημα της ηχορύπανσης, εντοπίζοντας το προστατευόμενο έννομο αγαθό και το είδος της διακινδύνευσης που επιχειρεί να αποτρέψει το πλέγμα των λευκών ποινικών νόμων σε συνδυασμό με τις αστυνομικές και υγειονομικές διατάξεις. Εν συνεχεία, επιχειρεί να καταγράψει και να σχολιάσει τις επιμέρους νομοτυπικές μορφές των εγκλημάτων που προκύπτουν από τις εν λόγω διατάξεις, ενώ η μελέτη κλείνει με κριτική αποτίμηση του παρόντος νομοθετικού πλαισίου και μια πρόταση σε νομοτεχνικό επίπεδο.